

культура

ISSN 2519-4429

27 січня 2017 р.

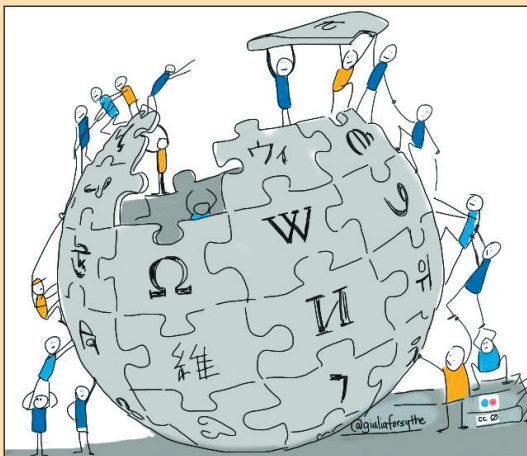
і життя

Ірландець та Україна

стор. 8–9

Війни Вікіпедій

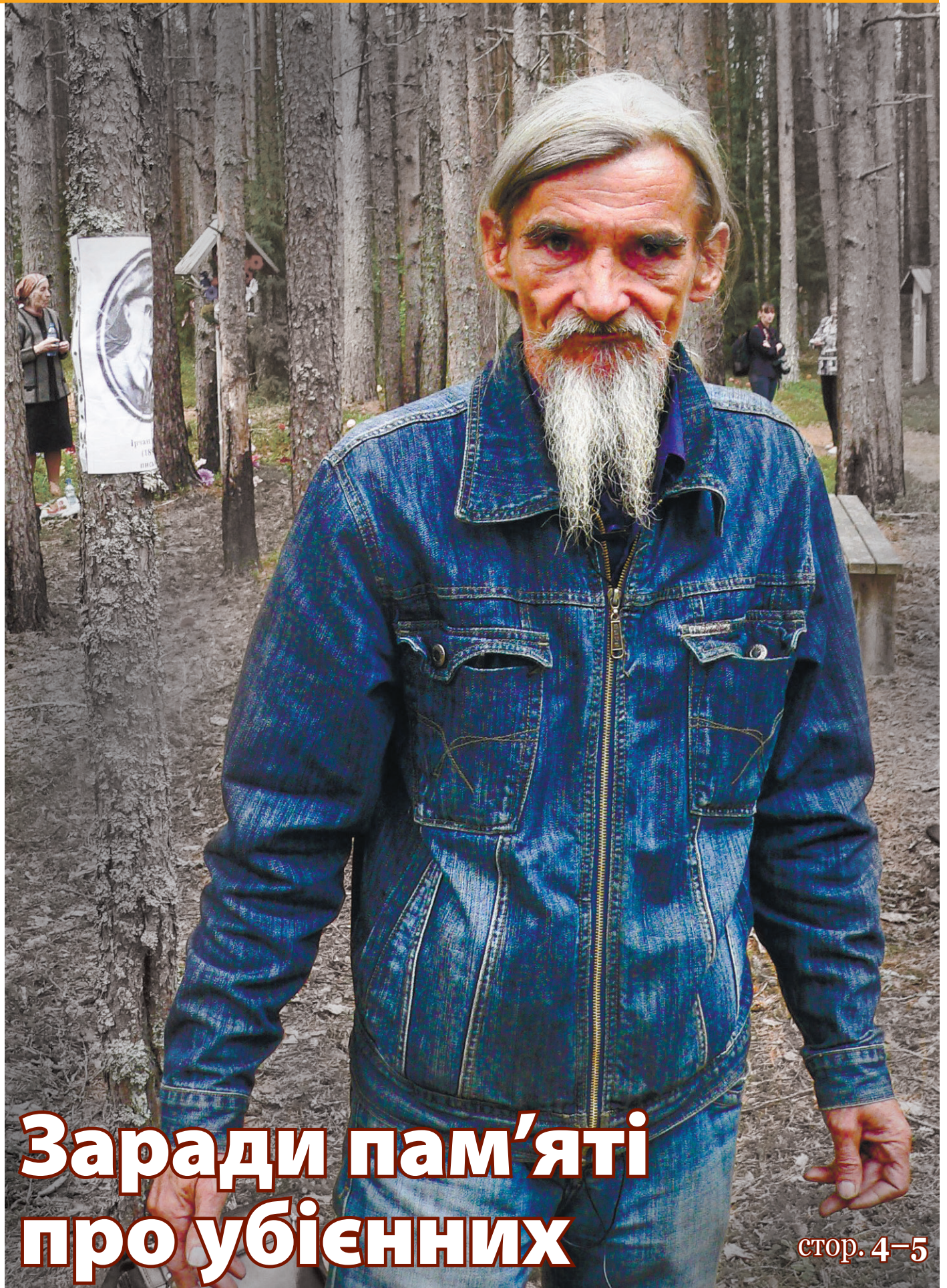

стор. 11–13

Перший редактор

стор. 18–19

Заради пам'яті про убієнних

стор. 4–5

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

актуально

■ ВИР СВЯТКОВОЇ ФЕЄРІЇ

Вже втретє у Великоновосілківському районі відбулось відкрите регіональне свято традиційної культури «Різдвяні передзвони».

У цій масштабній мистецькій акції взяли участь наші великі й малі виконавські колективи – народні пошуково-дослідницькі фольклористичні гурти «Чиста криниця», «Вечорниця», «Майорчанка», «Зорянка», «Клевчани», народний театр народної пісні «Україночка», народний ансамбль грецької пісні «Тирнихор», народний театр малих форм «Колесо», вокальні колективи «Селяночка», «Яблуневий цвіт», дитячий драматичний гурт «Мікс», вокальне тріо «Намисто».

Долучились до дійства й аматорське об'єднання «Натхнення», творчі гуртки «Світославці», «Колорит», «Фітодизайн», «Дітлахи», а також ініціативні групи закладів культури з багатьох населених пунктів району. Крім того, побажали показати свою виконавську майстерність і гості з інших районів області – народні пошуково-дослідницькі фольклористичні колективи «Жартівники», «Заграйрочка», народний вокальний гурт «Горлиця», драматичний колектив «Маски», вокальний ансамбль «Веселка», театр-студія ляльок «П'єро», вокальний гурт «Берегиня», а також клуб за інтересами «Мрія», студія декупажу «Райдуга», гончарна майстерня «Фенікс», гуртки «Світ дизайну», «Майстриня» з Павлівського сільського будинку культури, Волноваського районного центру культури і дозвілля, Новоселидівського сільського будинку сімейного дозвілля, Вугледарського міського центру культури і дозвілля, Селидівського міського будинку культури. Загалом же у заході взяли участь понад 300 учасників.

Мистецька акція продовжилась у глядацькій залі театралізованю постановкою на основі відомого «різдвяного» твору М. Гоголя, тільки дещо на сучасний лад. У виконанні творчих колективів зі сцени пролунало безліч різноманітних шедрівок, колядок, примовок, пісень, віршів на різдвяну тематику, в тому числі й жартівливого змісту. Особливо тепло сприймалися глядачами виступи виконавців-дітей. Самодіяльні артисти щиро бажали присутнім і всім жителям України миру і щастя, добра і благополуччя.

На завершення мистецького свята начальник відділу культури і туризму Великоновосілківської райдержадміністрації Н. Тарасьєва разом із представником обласного управління культури і туризму Ю. Алексєєвою відзначили всі колективи – учасники творчого дійства дипломами й ексклюзивними пам'ятними сувенірами. А голова райдержадміністрації Г. Кравченко вручила подяки колективам районного культурно-оздоровчого комплексу, районній інформаційно-методичній службі й особисто – режисерові-постановнику творчого дійства, заслуженому працівнику культури України Л. Букіній – за успішне проведення мистецької акції.

Олексій КАЧАР,
відділ культури і туризму Великоновосілківської
райдержадміністрації Донецької області

Правда про голокост має стати уроком

**Напередодні
Міжнародного дня
пам'яті жертв голокосту
в Києві відкрилась
тематична фотовиставка.**

20 січня у столичному Центрі сучасного мистецтва М-17 відбулося відкриття виставки «Елі Візель: з Сигіта в Нью-Йорк через Францію та Ізраїль». В експозиції – життєпис відомого у всьому світі письменника, журналіста і громадського діяча. На фото – моторошна історія родини Елі Візеля, яку нацисти депортували до табору смерті Аушвіц-Біркенау в Освенцимі на території Польщі; етапування його після смерті матері та сестер до концентраційного табору Бухенвальд; навчання у Парижі; робота журналістом.

Ініціаторами виставки стали: Посольство Держави Ізраїль в Україні, Український інститут вивчення голокосту «Ткума», Ізраїльський культурний центр у Києві та організація Limmud FSU. Унікальні фотографії – з мемуарів американського видавця Альфреда Кнопфа, а також на-

дані муніципалітетом міста Сигіт, фотослужбою Білого дому, Меморіальним музеєм голокосту США, Бостонським університетом, Бібліотекою Джиммі Картера, архівом «Джерусалем пост» та приватними колекціями.

За задумом, у контексті виставки показане життя видатної людини, яка більшу частину свого життя присвятила боротьбі за пам'ять про голокост і шість мільйонів загиблих євреїв. Так, Елі Візель написав 57 художніх та наукових книг, отримав близько 140 почесних ступенів від наукових

інституцій по всьому світу. Літературний доробок та правозахисна діяльність Елі Візеля були відзначені величезною кількістю нагород, серед яких – Президентська медаль Свободи, Золота медаль Конгресу США, Національна гуманітарна медаль, медаль Свободи, орден Почесного легіону. У 1986 році Елі Візель отримав Нобелівську премію миру.

«Символічно, що якраз напередодні Дня пам'яті жертв голокосту, запровадженого рішенням ООН 27 січня, ми присутні на відкритті цієї виставки. По всьому світу нині є безліч

пам'ятних місць, присвячених цій темі – Аушвіц-Біркенау, Бабин Яр та інші, – сказав під час відкриття міністр культури України Євген Нишук. – Вони є болісним нагадуванням про страшні події тих часів. І кожна людина, яка своєю творчою, науковою роботою розкриває їх, не дає забути, через моторошні уроки вкотре показує – такий злочин ніколи більше не має повторитися.

Не так давно ми на найвищому державному рівні, за участю поважних гостей із-за кордону, здійснювали заходи зі вшанування роковин пам'яті загиблих у Бабиному Яру. І дуже важливо, щоб цей процес був безперервним – не «під дати» – пам'ятати треба щоденно. А історії таких постатей, як Елі Візель, варто вивчати. Досліджувати їхню здатність доносити світу правду та істинні масштаби катастрофи, свідками якої вони були».

Вхід на виставку «Елі Візель: з Сигіта в Нью-Йорк через Францію та Ізраїль» у ЦСМ М-17 – вільний для відвідувачів.

Прес-служба Мінкультури

Музей Революції Гідності

Будівля Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності розміститься в Києві, на Алеї Героїв Небесної Сотні, 3. Відповідне рішення було ухвалене на засіданні постійної комісії Київської міської ради з питань містобудування, архітектури та землекористування.

Депутати погодили проект рішення про надання дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки Національному меморіальному комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності.

Проект рішення, яке мають розглянути на пленарному засіданні Київради, має на меті надати дозвіл на розробку проекту землеустрою для Музею Революції Гідності на Алеї Героїв Небесної сотні, з орієнтовною площею 1,23 га. На відповідній земельній ділянці передбачається будівництво, експлуатація та обслуговування меморіально-музейного комплексу.

Нагадаємо, що Меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції гідності створено розпоряджен-

нями Кабінету Міністрів України «Про утворення державного закладу «Меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Гідності» від 18 листопада 2015 р. № 1186-р та «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 листопада 2015 р. № 1186» від 23 листопада 2015 р. № 1230-р.

Указом Президента України від 12 квітня 2016 р. № 138/2016 Музею присвоєно статус «Національний». Музей започатковано громадською ініціативою «Музей Майдану / Музей Свободи», яка розпочала практичну діяльність зі створення Музею як багатофункціонального музейного комплексу. Учасники ініціативи працювали над концепцією закладу, збирали артефакти та свідчення, забезпечували зберігання, дослідження та популяризацію об'єктів, предметів і місць, пов'язаних із Революцією Гідності.

Зібрана активістами колекція включає понад 2000 предметів, близько 500 аудіо-та відеоінтерв'ю, пам'яткоохоронну документацію, документальні фотографії, книжкові видання. Речову колекцію складено з різних груп, які поповнюють донині: від барикадного хендмейду, предметів самооборони, протестного мистецтва до унікальних артефактів.

Варіанти розміщення Меморіального комплексу і Музею вироблено й апробовано на експертних зустрічах, публічних обговореннях, у процесі Міжнародного конкурсу «Територія Гідності / Terra Dignitas» (2015).

редактор
Світлана СОКОЛОВА

наголос

■ СМОЛОСКИП СВОБОДИ

Так часто називають Василя Макуха ті, хто знають про його життя і вчинок. 5 листопада 1968-ого Василь підпалив себе, облившись бензином. Охоплений полум'ям, він біг людним Хрещатиком, вигукуючи «Хай живе вільна Україна!», «Геть з окупованої Чехословаччини!» Цей протест відбувся тоді, коли радянська влада вважала, що національний опір українців остаточно зломлено.

26 січня за адресою Хрещатик, 27 було відкрито меморіальну дошку Василю Макуху. У відкритті пам'ятної плити взяла участь Володимир Макух – син Василя Макуха; Володимир В'ятрович – голова Українського інституту національної пам'яті; Зденька Цайсова – керівник Посольства Чехії в Україні на посаді тимчасового повіреного в справах; Володимир Прокопів – заступник міського голови, секретар Київської міської ради; Орена Сокульська – голова Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих.

«З під'їзду вибіг палаючий чоловік, який кричав: "Геть окупантів з України!" Його намагалися загасити, але це не вдалося. Потім кадебісти намагалися приховати те, що тут насправді сталося. І в принципі, цей акт, попри намагання кадебістів, прозвучав. Дуже швидко після цього про нього говорили західні медіа. Його приклад, страшний приклад перетворення людини на знак протесту в смолоскип, наслідували потім інші», – розповів Володимир В'ятрович.

Автором меморіальної дошки Василеві Макуху є скульптор Василь Білей. Рішення встановити її було ухвалене ще 2011-ого, але реалізоване тільки зараз.

Зазначимо, що у Дніпрі нещодавно з'явилася вулиця імені Василя Макуха, а от у Києві її поки немає. Та родичі сьогоднішньою подією дуже втішені, бо десятки років домагалися, щоби пам'ять про цей героїчний вчинок жила.

«Подяка всім людям, які прийшли вшанувати пам'ять мого батька, котрий не дожив до цього дня, котрий боровся до самого кінця, щоб Україна була вільна!» – зазначив Володимир Макух.

Василь Макух (14 листопада 1927 – 6 листопада 1968) – перший українець, який здійснив акт самопалення проти влади СРСР. Учасник українського руху опору в СРСР, воїн УПА. 1946 року потрапив у полон. Військовим трибуналом Львівського гарнізону був засуджений до 10 років каторжних робіт із обмеженням у правах на 5. Термін ув'язнення відбував у Дубровлазі та в концтаборах Сибіру. 18 липня 1955 року був звільнений від ув'язнення і висланий на спецпоселення.

Семен ВАСИЛЕНКО
 за матеріалами з мережі Інтернет

Дарина КРАСНА

Неабиякі пристрасі розгорнулися довкола барельєфа «Архангел Михаїл», що його читач бачить, завітавши до Музею історії Києва.

На думку фахівців музею історії України, експонат потребує підтвердження автентичності і вивчення: чи правильно його відреставровано, адже у нього змінився зовнішній вигляд. Свого часу барельєф був переданий закладом, який нині йменується Національним музеєм історії України (НМІУ) Музею історії Києва. Водночас у працівників Музею історії Києва свій погляд на можливий результат передачі пам'ятки НМІУ. Тому «віз і нині там».

Музей історії України своїм зверненням зацікавив увагу редакції на факті, в якому вбачає проблему. І ми вирішили навести обидві точки зору.

«Отак-от він виглядав тоді, коли ми його передали, отак виглядає зараз, – демонструє фото Тетяна Сосновська, генеральний директор Національного музею історії України. – Чому він тепер золотий – це питання до Музею історії Києва. Вони його відреставрували.

Наша мета – встановити, чи експонат не підмінений, бо у нас виникають сумніви, а Музей історії Києва відмовляє нам у тому, щоб не лише повернути його, але навіть демонтувати для вивчення. Нам треба подивитися зворотну сторону, бо у нас є певні описи, як цей експонат виглядав раніше. За музейними нормами і законами, після того, як проведемо технологічну експертизу і доведемо, що це автентичний експонат, який змінив вигляд, ми повинні внести новий опис його зовнішнього вигляду в інвентарні книги».

«Так, експонат у нас із фондово-облікової документації не вилучений, – продовжує думку Марія Савчук, завідувач відділу збереження фондів, головний зберігач НМІУ. – Це важливий експонат кінця XVII століття – Ми-

Архангел Михаїл: «Чий я?»

Після реставрації

До реставрації

хаїл Архистратиг із Київської ратуші, датується 1697 роком».

Заступник генерального директора з наукової роботи Музею історії міста Києва Тетя-

Тетяна Сосновська

на Люта демонструє завірену копію документа із Міністерства культури: «Перед Вами наказ, у якому значиться, що у 1982 році Державний історичний музей УРСР має передати Музею історії міста експонати згідно з додатком. Прийом-передачу оформити згідно з документацією. Підстава: клопотання Музею історії міста Києва та згода, зверніть увагу, Державного історичного музею УРСР. Тут написано: "передати". Без обумовлення термінів. Ми тлумачимо цей наказ як такий, яким експонати передано на постійне зберігання».

В акті видачі кількох із збережених експонатів музейники Музею історії міста Киє-

ва побачили підкреслене: «на тимчасове зберігання», але в них є питання до реєстрації документа, і первинним вони називають наказ.

«Ми не можемо зняти експонат без дозволу міністра, – вважає пані Люта. – Аби його підняти, потрібні вісім осіб... Я би вже не чіпала – добре зроблений він, чи погано, в мене є своя точка зору, але воно вже зроблене, і перероблювати, думаю, ніхто не буде.

Тридцять років пробув у нас експонат, пережив реставрацію, а тепер виникає питання про повернення».

На ім'я керівника Музею історії міста Києва був складений лист за підписом заступника міністра культури України Тамари Мазур про необхідність повернення експоната до 15 січня 2017 року, але Тетяна Люта стверджує, що музей отримав лише копію листа від НМІУ, який мав передати оригінал.

«Нам потрібен аналогічний за інструкцією наказ міністра про передачу таких речей, і на його підставі ми маємо щось робити із цим об'єктом», – вважає Тетяна Люта.

Водночас Олена Походяща, зберігач фондової групи скульптури, заступник головного зберігача НМІУ зазначає: «Проблема полягає в тому, що зараз представлений експонат у Музеї міста Києва зовсім не такий на вигляд, яким наш Музей його видавав. Однак наше завдання зараз, оскільки

ми боремося з корупцією, будемо здорове суспільство, – навести порядок і в музеях. Ми нічого не маємо проти, щоб він і надалі експонувався в іншому музеї. Але я, як зберігач фондової групи, прийняла групу, і він у мене числиться за основним фондом.

Як експерта, мене цікавить етап реставрації: що з ним робили, наскільки автентичним він залишився. Бо у світі дотримуються думки, що найкраща реставрація – це консервація предмету. Тобто його закріпити, використати речовину, матеріал, найбільш схожий за характеристиками до того, яким він був раніше зображений. Візьмемо археологічні розкопки, наприклад. Аби привести в експозиційний стан посуд використовують глину іншого кольору, аби максимально не була втрачена автентичність.

Це для нас просто загадка – реставраційні паспорти, нам

Тетяна Люта

кажуть, у них втрачені (як свідчать у Музеї історії Києва, під час Майдану були пограбування, – Авт.). Тому ми хотіли би просто навести лад, оформити документацію, дослідити».

«Ми повинні забезпечити себе, це репутація нашого музею, а також і галузі. Це репутація моя як керівника музею, який виявив таку ситуацію, тут іде мова і про збереження культурної спадщини, і про повернення довіри музейним працівникам», – резюмує Тетяна Сосновська.

Сподіваємося, що посадові особи, від яких залежить вирішення питання, дослухаються і вчинять розсудливо.

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

акцент

■ МУЗЕЙ АТО В ДНІПРІ

У Дніпрі 23 січня – під звуки військового духового оркестру – урочисто відкрито внутрішню експозицію Музею Антитерористичної операції.

У заході взяли участь: голова Дніпропетровської облдержадміністрації Валентин Резніченко, голова облради Гліб Пригунов, Дніпровський міський голова Борис Філатов, народний депутат Дмитро Ярош та понад 300 ветеранів АТО, волонтерів, представників громадськості міста.

Внутрішня експозиція під назвою «Громадянський подвиг жителів Дніпропетровщини» займає майже 600 квадратних метрів та налічує близько 2 тисяч експонатів. Вона розмістилася у трьох залах. У першій – речі мешканців області, які зробили свій внесок у справу захисту України. Тут є інструменти медиків, одяг капеланів, шеврони добровольців, афіші волонтерських акцій, фото військових кореспондентів, дитячі малюнки. У другій залі – світлини 500 військових із Дніпропетровщини, які загинули під час АТО. Тут також розміщені їхні речі – улюблені шахи, книга, ікона, лист від матері, мобільний телефон зі слідом від вибуху. Ця «Зала пам'яті» присвячена всім, хто віддав життя за Україну.

Також відвідувачів чекає експозиція у мультимедійній залі, створеній за зразком сучасних європейських музеїв. Тут показують панорамні документальні фільми про війну на Сході країни. Зображення транслюють одразу на чотирьох стінах, переносючи в епіцентр подій.

Нагадаємо, вуличну експозицію першого в Україні Музею АТО в Дніпрі відкрито навесні 2016 року. Вона називається «Шляхами Донбасу». В центрі виставки – військова техніка: БТР, медична «таблетка», міномет, зенітна установка, військовий джип, башта танку, згоріла машина. Загалом тут розміщено майже 400 експонатів.

Семен ВАСИЛЕНКО за матеріалами УНІАН

Сталінізм повертається у Росію

Незадовго до свого арешту 13 грудня – голова карельського «Меморіалу», історик Юрій Дмитрієв в одному з інтерв'ю сказав, що в Росію «повертається диктатура страху й брехні».

Якою вона була, він добре знав, адже досліджував сталінські репресії 1930–1940-их, тридцять років свого життя присвятив пошуку спецпоселень, поховань замордованих енкаведистами, репресованих та встановленню імен в'язнів соловецьких таборів і будівників Біломорканалу, серед яких були десятки тисяч українців. Саме завдяки Юрію Дмитрієву, з яким ми познайомилися під час прощ на Соловки у 2011–2013, були знайдені місця масових поховань жертв політичних репресій у Сандармосі та в Красному Бору.

У карельському лісовому урочищі Сандармох, неподалік від столиці Біломорканалу Медвеж'єгорська, у 1930-их роках органами НКВД було розстріляно 9500 осіб. У тому числі й так звані «Соловецький етап» із 1111 в'язнів, цвіт української нації – священники, історики, державні діячі, режисери, багато письменників і поетів. У липні 1997 року Дмитрієв із членами пітерського і московського «Меморіалу», пройшовши сотні кілометрів дрімучими лісами, знайшов 236 розстріляних ям. Тепер на місці масових страт встановлено гранітний

Юрій Дмитрієв на мітингу біля хреста «Убієнним синам України» у Сандармосі (2012)

козацький хрест «Убієнним синам України» і меморіальні знаки страченим полякам, грузинам, естонцям...

«Коли бачиш ці ями і темний ліс, у якому не співають птахи, чуєш пригломшуючу тишу – відчуваєш концентрацію людського горя, справжній жах», – розповідав Юрій Дмитрієв. І додавав, що таких місць, як Сандармох, у Карелії багато.

Усі роки він працював без відпочинку. Після мітингу біля українського хреста, який щорічно (до московської агресії у 2014) проходив 5 серпня, у День пам'яті жертв політичних репресій, він вирушав у чергову експедицію.

«Треба проїхати кілометрів 600, стільки ж пройти лісами,

щоб знайти спецпоселення, визначити, де там кладовище, зняти координати на GPS, а вже потім буду шукати списки людей, які тут жили і загинули, – ділився планами дослідник. – У цих поселеннях ваших земляків було багато, особливо з Вінницької, Житомирської, Київської областей. У 30-их роках їх привозили сім'ями по 5–8 осіб, із малими дітьми. Взимку вивантажували в лісі, на 100 сімей давали п'ять сокир, щоб самі зробили якесь житло. До ранку половина дітей і дорослих замерзали, бо морози були до 30 градусів, і сніг по пояс».

Друзі Юрія Дмитрієва, котрі жваво обговорюють у соцмережах арешт 60-річного дослідника, якого звинувачують у виготовленні дитячої порнографії, наголошують, що без нього і Сандармох, і Красний Бор були б лише крапкою на географічній карті Росії. У Бору, що неподалік Петрозаводська, у 1938–1939 роках теж розстрілювали політв'язнів. У кривавому списку, складеному карельськими дослідниками, – 1196 осіб, серед них 580 фінів і 432 карели.

Знайшов поховання Юрій Дмитрієв, він же й організував розкопки. У глибоких ямах, куди скидали тіла розстріляних, були і їхні особисті речі, пригадував історик, переважно чоловічі чоботи й жіночі туфлі, гребінці. А ще кілька трубок для паління, на яких були ви-

різані ініціали, зрідка – імена власників. Там же валялися й пляшки з-під горілки.

«Катам треба було випити після важкої роботи», – казав Юрій Дмитрієв. І додавав, що не менш трагічні місця є й на Барсучих горах, неподалік від 8-ого шлюзу Біломорканалу.

Весь свій час історик віддавав роботі. Друзі й видавці (він укладав книги пам'яті репресованих) інколи запитували, скільки людей на нього працює, а він майже все робив сам. Зокрема, зібрав електронну книгу про репресованих карелів. Казав: «Це моя данина поваги народу, на землі якого я живу. Дані перевірені. Я несу відповідальність». Укладав і книгу – поіменний список спецпереселенців, яких «будувати соціалізм» у Карелії привозили з України, Білорусі, Азербайджану, Уралу, Зауралля, навіть із Камчатки.

У списку Юрія Дмитрієва – понад 64 тисячі прізвищ. У 2013 році, коли ми були у Сандармосі, історик передав журналістам увесь свій електронний архів – ці дані (багато з них сьогодні знову засекречені) вдалося отримати під час короткої політичної відлиги у Росії. Частина архіву опрацьована журналістом із Хмельницького Богданом Теленьком, який підготував до друку книгу «Соловецький мартиролог Поділля», що незабаром побачить світ.

«Уперше будуть надруковані 4700 прізвищ репресованих мешканців Хмельниччини, – каже Богдан Теленько. – А всього у списку – понад 15 тисяч українців із різних областей. Власне, вся Україна. Чимало «каналармійців» (термін сталінських часів, – авт.) було з Кубані, Орловщини, Курщини, Воронежчини, де мешкало багато етнічних українців. Дехто з них після арешту записувався «русским», наївно розраховуючи на поблажливість людодержерської системи».

Юрій Дмитрієв встановлював імена не лише жертв, але і їхніх катів.

«Я прізвища тих, хто стріляв, – не приховую, публікую», – підкреслював в інтерв'ю дослідник. ►

Члени української делегації разом із Юрієм Дмитрієвим у Сандармосі (2012)

акцент

ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИЙ ХРЕСТ ЗАГИБЛИМ БІЙЦЯМ УНР

22 січня на Соборній площі у Дніпрі зібралося близько тисячі людей. Вони прийшли, аби увіковічити пам'ять про 14 воїнів УНР, героїв полку Січових Стрільців, які загинули у боротьбі з більшовиками. Неподальок від місця їхнього спочинку відбулося відкриття пам'ятного хреста.

Визначна подія збирала небайдужих дніпрян, учасників подій на Майдані, воїнів АТО, волонтерів, чиновників та керівників області.

На урочистостях український співак Олег Скрипка презентував свою нову композицію «Зродились ми великої години» – «марш нової армії», написаний на основі однієї з пісень армії УНР. Спеціально для цього виступу, як розповів музикант, він убрався в музейний експонат – однострій офіцера армії Петлюри.

Хрест освятили священники УПЦ Київського патріархату.

За інформацією ініціаторів встановлення пам'ятника, він має вигляд саме такого хреста, який використовувався у нагородах і символіці УНР. Автор монумента – скульптор Гарнік Хачатрян.

На честь відкриття пам'ятного знаку також відбувся марш, до якого долучилося близько ста військових, а мешканці міста поклали квіти до нового меморіалу.

Семен ВАСИЛЕНКО

► У листопаді цього року «Меморіал» надрукував «списки катів» – базу даних про співробітників НКВД і КДБ, задіяних у репресіях. Користувачі соцмереж пишуть, що «ідейним послідовникам Берії та вірним учням Вишинського це глибоко ненависне» і що Дмитрієв – «проблема для духовних нащадків сталінських катів». У Фейсбуці користувач під ніком Andrey Raev зазначив: «Бачив Юру влітку, він носив з собою ноутбук. Казав, що у нього там "бомба", і його не можна залишати вдома». Журналіст порталу «Петрозаводск говорит» Євгеній Беляничков у соцмережах ділиться своїми думками: «Він (Юрій Дмитрієв, – авт.) приходив до нас не так давно. Показав електронний каталог убитих у 30-их роках карелів, який зібрав. Я запропонував зробити матеріал про це, але він чомусь попросив нічого не писати. З метою безпеки, так би мовити. Сказав, що це комусь не сподобається».

Член правління Міжнародного товариства «Меморіал» Сергій Кривенко каже про те, що діяльність правозахисників намагаються дискредитувати. Останнім часом, зазначає він, у ЗМІ з'явилася низка статей негативного змісту, а на «НТВ» «був сюжет, в якому "Меморіал" показаний як екстремістська організація. Влітку в газеті була інформація про те, що в Сандармосі начебто фіні розстріляли червоноармійців, а пам'ятник там – фальсифікація».

Про намагання влади примусити народ забути про злочини Сталіна, якого нині в Росії все частіше називають «успішним менеджером», та цілої армії енкаведистів, які вбивали не лише, так би мовити, «по долгу служби», а й для власного задоволення, свідчать і інші факти. Наприклад, офіцер Матвєєв, котрий власноруч розстрілював Леся Курбаса, Миколу Зерова, а з ними більш як тисячу людей із «Соловецького етапу», на страту, як у театр, запрошував свою коханку.

Цьогоріч у Сандармосі, куди з 1997 року приїздили делегації українців, аби вклонитися праху закатованих земляків, заборонили проведення жалобного мітингу, який традиційно організовував «Меморіал». А Тверський суд Москви оштрафував правозахисників на 300 тисяч рублів за те, що при публікації одного із матеріалів, не був вказаний статус

Голова «Соловецького братства» Георгій Лук'янчук разом із Юрієм Дмитрієвим у Сандармосі (2011)

«Меморіалу» як «іноземного агента».

Ще на початку року від роботи була відсторонена і дослідниця історії Соловецького табору особливого призначення, директорка музею, що розташовувався на острові, Ольга Бочкарьова. Вона впродовж багатьох років співпрацювала з Юрієм Дмитрієвим. За розпорядженням московського патріарха Кирила, на Соловках створено Церковно-науковий центр «з вивчення та увіковічення новомучеників російських». Мова йде про «благочестивих мирян і православних священників, котрі постраждали в ГУЛАГу в 1920–1930-их роках».

Архімандрит Порфирій, призначений Кирилом у січні 2016 року керівником Центру, вже розформував відділ ГУЛАГу й експозицію Бочкарьової у табірному баракі. З цього моменту репресії в радянських таборах смерті стали «воцерквляються», і на Соловках заговорили про «благодать ГУЛАГу». Після звільнення Бочкарьової лояльні гіді більше не згадують жакіття, що творились на Секір-горі, на острові Анзер, де були штрафні зони табору, як не згадують і 15 тисяч політкаторжан, а більше говорять про 250 священників, які не прийняли радянську владу й опинилися в таборі. Серед них був і дід патріарха Кирила Василь Гундяєв.

Чи не задумали тут канонізувати предка настоятеля російської церкви, щоб і йому самому намалювати над головою німб? Адже в музеї вже як святого вшановують мученика отця Петра, котрого закатували в ізоляторі на Анзері. Як доказ святості, на Соловках виставили його мощі. Але як можна бути впевненим в їх

достовірності, якщо на Анзері було знайдено масове поховання. Хто в тій братській могилі, достеменно невідомо, одяг закатованих давно зітлів, а ідентифікацію тіл ніхто не проводив.

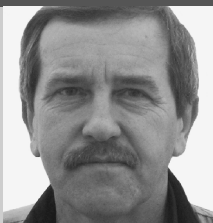
Поряд із цими подіями – і закриття музею табору «Пермь-36», у якому тримали Василя Стуса і який сталіністи пропонують перетворити на музей «доблесних співробітників НКВД».

...Суд у Петрозаводську заарештував Юрія Дмитрієва на два місяці, у нього вилучили телефон і комп'ютер, який до цього зламали невідомі, проникнувши у квартиру історика. Процес закритий для преси. За інформацією «Меморіалу», із Санкт-Петербурга до взятого під варту Дмитрієва, якому загрожує 15 років ув'язнення, виїхав адвокат.

Члени «Меморіалу» та друзі дослідника збирають підписи під вимогою звільнити його. Петицію підписали вже понад 800 осіб. У суді все, що відбувається, Юрій Дмитрієв назвав якимось сюрреалізмом і заявив, що не розуміє суті звинувачення. Як пишуть у соцмережах самі росіяни, у їхній країні «педофільські статті фабрикуються, як будь-які інші, навіть простіше, тож ні репутація, ні вік не рятують».

Схоже на те, що ті, хто влаштував провокацію, так просто не відпустять Юрія Дмитрієва, котрий не дав табірній пілюці поглинути історію щонайменше 64 тисячі каторжан, і докладуть усіх зусиль, аби й самого його перетворити на табірну пілюку. За те, що посмів підняти голос проти організаторів «Великого терору» й тих, хто обслуговував конвеєр смерті у радянських таборах та так і не покаявся за криваві злочини.

Світлана ЧОРНА,
Георгій ЛУК'ЯНЧУК

редактор
Сергій ЛАЩЕНКО

ідентичність

■ 20-РІЧЧЯ ІСТОРИЧНОГО КЛУБУ «ХОЛОДНИЙ ЯР»

22 січня в Інституті українознавства в Києві відбулася 3-я конференція Історичного клубу «Холодний Яр», на якій відзначили 20-річчя спільноти.

Організація об'єднує науковців, краєзнавців, нащадків учасників боротьби за незалежність України і нинішніх захисників нашої Батьківщини на Донбасі, волонтерів, народних депутатів, підприємців, фермерів, письменників, поетів, учителів з усієї України від Закарпаття до Сумщини, Донеччини і Луганщини.

Клуб «Холодний Яр» проклав міст від героїв національно-визвольної боротьби нашого народу 1917–1920-их років до сучасних звитяжців. За 20 років видано десятки книг, влаштовано сотні радіопередач, проведено багато масових заходів. Пам'ять про борців за свободу України увічнюється пам'ятниками і меморіальними дошками. Щорічні вшанування повстанців Холодного Яру на Черкащині збирають тисячі людей із різних областей України.

Воїни з Донецька і Луганська наголошували, що якби на Донбасі велось належне виховання, якби там прищеплювали людям пошану до рідної мови та історії, то війни не було б. На жаль, патріотичних занять там майже не проводили, натомість діяла російська пропаганда.

Гурт «Хоряга козацька»

Конференція наголосила на потребі національно-патріотичного виховання у Збройних силах України. Наших військовиків слід виховувати на прикладі героїв боротьби за незалежність. Подібним слід також зайняти і школярів.

Президентом Історичного клубу «Холодний Яр» знову обрали відомого дослідника Романа Ковалю.

На конференцію прибув генеральний прокурор України Юрій Луценко. Він розповів про хід реабілітації учасників національно-визвольної боротьби українського народу 1917–1920 років. Нинішня боротьба українців за свою незалежність є продовженням тої, котра велася сто років тому. Ворог той самий.

Волонтери відзначили велику роль мистецтва у реабілітації вояків. Так, Історичний клуб «Холодний Яр» влаштував концерт у психіатричному відділенні військового шпиталю. Виступали кобзарі. Перед тим лікарі попередили волонтерів, що пацієнти тут особливі. Вони тижнями не спілкуються один з одним. Лікар може щось говорити, а пацієнт натягує ковдру на голову і не відповідає. Але на цьому концерті лікарі не впізнавали своїх відлюдькуватих підопічних. Вони із захопленням приймали виступи артистів, аплодували і навіть підспівували їм та починали танцювати. Мистецтво змінювало їх.

Учасники реконструкторських організацій – Військово-історичного клубу «Печерська сотня Київського реєстрового полку армії Богдана Хмельницького» та Історичного товариства «Чорні запорожці» – розповіли про свою діяльність.

Виступи чергувалися із художніми номерами у виконанні лідера гурту «Тінь Сонця» Сергія Василюка, кобзарів Тараса Силенка і Василя Лютого та Купави Литвин.

Конференція завершилася концертом гурту «Хоряга козацька» (керівник Тарас Компаніченко).

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

Сергій ЛАЩЕНКО

Свого часу мені пощастило багато спілкуватися з керівником Норильського повстання, прикарпатцем Євгеном Грицяком.

Він і тепер може багато цікавого розповісти у свої 90 років. А прожив таке довге життя не в останню чергу тому, що в таборах вивчив англійську мову, перечитав багато спеціальної літератури і став... йогом. Дуже полюбив культуру Індії.

Тепер про колишнього оунівця добре знають і в рідному Снятині, і в індійському посольстві в Києві. От що значить – випадок, своєчасно прочитана книга про систему йогів! А ще пан Євген розповідав мені про німця Еріха Егофа, з яким перетинався у сталінських таборах. Там теж випадок призвів до того, що чистокровний німець став великим знавцем російського фольклору. Той був досвідченим розвідником «Абвера», але, врешті-решт, не уникнув провалу і потрапив до рук радянської контррозвідки.

Рустам Хамраєв

Передісторія цікава. Еріх видавав себе за прибалтійського німця, тому кожному міг пояснити – чому розмовляє російською з акцентом. Але не врахував того, що колишні смершівці мали не лише величезний досвід роботи, але й неабияку інтуїцію. Один із них звернув увагу на цікаву обставину: фізична підготовка Еріха ніяк не в'язалася з його окулярами та інтелігентним виглядом. Німець був мускулястим, енергійним, рвуч-

Автор з оунівцем-йогом Євгеном Грицяком

ким... За ним ніби нічого й не було, жодного компромату, але контррозвідники почали приглядатися – про всяк випадок. І таки дочекалися свого зоряного часу. Розвідник на чомусь «проколовся» і загривів до ГУЛАГу.

У таборах Еріх читав усе, що можна було прочитати про Росію. Оскільки вибір у тюремній бібліотеці був невеликим, то він став непоганим фахівцем... із російських народних казок. Читав їх за поєм. А українському націоналісту своє захоплення казками пояснив тим, що аби знати ворога, треба добре знати його культуру. А вона і в казках відбивається – хочеш того чи не хочеш. Ось така цікава історія.

* * *

Якби постало питання якось пожвавити українсько-узбецькі стосунки, зокрема й культурницькі зв'язки, то тут міг би стати в нагоді один факт. Давно звернув увагу на ім'я одного із найактивніших учасників Майдану (а пізніше бійця «Айдару») – Рустама Хамраєва. Рустам народився в 1975 році в Луцьку, а загинув біля селища Металіст, що під Луганськом. Не зовсім типове прізвище як для Волині, правда?

Зацікавився цим питанням, а згодом розшукав батьків героя. Ось що з'ясував: дід Рустама пройшов усю Україну під час Другої світової війни. І землю нашу встиг полюбити. Саме тому був не проти, щоб його син Шонійоз навчався у Полтаві. Хоча мешканці мусульманської Азії зазвичай не схвалюють переїзду дітей да-

леко, тим паче синів. Але відпустив, бо надто вже любив Україну! У Шонійоза народився син Рустам, який потім на Майдані дружив із вірменином Сергієм Нігояном. І навіть шкодував, що не загинув замість нього... Адже молодий Сергій не встиг народити сина, а в нього на той час уже був 12-літній Алішер.

Ось таким був Рустам – скромним і жертвним. Долею йому було відпущено ще кілька місяців життя. Рустам загинув 17 червня 2014 року в зоні АТО. Побратими передали батькам його мобільний телефон, де було чимало фотографій, а ще українські та узбецькі мелодії. А головне – бойовий блокнот.

Знаєте, якою була остання фраза, написана Рустамом? Ці слова не можна читати без хвилювання... «Отримав автомат «АКС-74» і 4 магазини. Стояти на смерть! Україна понад усе!» Незламний дух героя українського Майдану й узбецькі мелодії на мобільному телефоні – таке ось символічне поєднання.

«Пікардійська Терція»

* * *

Зараз дуже популярною в Україні стала пісня-реквієм «Пливе кача...» Ця популярність – теж справа випадку. Спочатку її співали тільки в одному закарпатському селі під Хустом. У ній ідеться про загибель юнака-русина у чужій стороні. Пісня «Пливе кача...» виникла після героїчного опору юних закарпатців мадярському війську. Вона стала набагато популярнішою після розгрому угорськими фашистами Карпатської Січі у 1939 році. Полюбили її й українські повстанці з Галичини – їх тоді було чимало на Закарпатті. Ще більшу популярність пісня здобула вже у наш час, після виконання її «Пікардійською Терцією».

Але нинішня, просто фантастичній популярності «Пливе кача...» має завдячувати... білорусу. Саме так! Міхась Жизневський дуже любив її та якось сказав друзям, що дуже хотів би, щоб його... у разі загибелі поховали під цю мелодію. Бойові побратими виконали прохання одного з перших героїв Небесної сотні. І ось тут виявилось, що пісня-реквієм «Пливе кача...» була співзвучною настроєм більшості майданівців. Тож саме її виконували, коли ховали інших загиблих. Причому не лише в Києві, а вже по всій Україні.

Тож тут спостерігаємо такий культурницький ланцюжок: спочатку закарпатські русини, потім українські націоналісти з Галичини, потім сучасна «Пікардійська Терція», потім проукраїнський білорус і, нарешті, – весь український світ, включно з діаспорою. Випадковість? Так. Але все наше життя і вся наша історія – це довгий ланцюжок випадковостей...

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

традиції

ВСТАНОВИЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕКОРД

Під час благодійного фестивалю «ЕтноЗима у Михайлівському» на території Михайлівського Золотоверхого монастиря – в рамках різдвяного марафону «Радуйся!» – був встановлений всеукраїнський рекорд із найдовшого виконання колядок і щедрівок. Упродовж трьох з половиною годин пролунало понад 100 пісень. Учасниками дійства стали близько 40 дитячих, фольклорних, церковних та професійних музичних колективів.

До різдвяного марафону долучився міністр культури України Євген Нищук, який разом із Камерним дівочим хором Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. Лисенка виконав дві щедрівки – «Щедрик» і «Добрий вечір, пане господарю», а також колядку «Ой, у місті Вифлеємі».

Учасниками марафону також стали відомі українські виконавці: Ніна Матвієнко, Анжеліка Рудницька, Марина Одолюська, лідер гурту «Без обмежень» Сергій Танчинець, лідер гурту «Мандри» Сергій Фоменко (Фома), Тарас Компаніченко і «Хорея козацька» тощо.

На святі також діяли інші локації: літературна сцена з широкою програмою та презентацією книжкових новинок, майстер-класи з народних ремесел та різдвяний ярмарок. У рамках заходу організатори також проводили збір коштів, які спрямують на допомогу дитячим будинкам, що розташовані на лінії фронту.

Фестиваль «ЕтноЗима» відбувся за сприяння Центру фольклору та етнографії Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка, Михайлівського Золотоверхого монастиря, громадської організації «Елеос-Україна» та мистецької агенції «Територія А». Ініціатором фестивалю виступила громадська діячка та співачка Анжеліка Рудницька.

ВОДОХРЕЩЕ В ІРПЕНІ

Свято-Покровський храм Української православної церкви Київського Патріархату в місті Ірпені на Київщині зробив купання в ополонці на Водохреще доброю традицією. В ополонці на це свято купається дедалі більше людей різного віку і соціального статусу, чоловіків, жінок і дітей.

Біля ополонки встановлюють хрест із криги. Нинішнього року воду в ополонці освятили настоятель Свято-Покровського храму о. Богдан Медвідь і священник о. Володимир Азжеуров. Тепер до проведення купання долучилася і міська влада. Від залізнич-

ного вокзалу до місця купання курсував безплатний автобус. На кризі було встановлено роздягалки і стільці, на які складали одяг. Від них до ополонки бажані скупатися в освяченій воді йшли по гумових і пластикових килимках. В ополонку занурили дерев'яні сходи з поручнями. Люди занурювалися у воду під акомпанемент бадьорих ритмів українських народних і авторських пісень. Працівники відділу культури, національностей та релігій влаштували веселі рухливі ігри на снігу. Тих, хто скупався, безплатно частували теплим чаєм.

Ірпінські ветерани захисту Незалежності України на Донбасі зготували куліш і глінтвейн.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

Ланцюг єднання завдовжки у більш ніж чверть століття

Леся САМІЙЛЕНКО

22 січня 2017-ого. Ранок. Надворі, враховуючи той календарний факт, що стала зима, досить тепло і приємно. Сонце гріє простір і душу!

А тим, хто спромігся вилізти з ліжка недільної днини і потрапити на столичний міст Патона, було й спекотно від почуттів, які розтоплюють серце. А воно з 10.00 почало у цих людей битися з силою, що приходить із приливом потоків космічної енергії, яку кожен присутній на вже традиційній акції Злуки чи Єднання відчув сповна.

Рука в руці – і починається містичне дійство, яке не лише лікує душі, але й затверджує факт потреби єднання штучно розчленованої державної території. Україна крок за кроком стає все бажанішою і такою, як має бути: для кожного українця, який розуміє, що розчленоване на твоїх очах тіло матері – це біль на все життя, і не для одного покоління.

Я і друзі мого покоління вийшли на «Ланцюг Єдності» у далекому дев'яностому. А з такої події додому без синців та сердечного болю не часто повертаються. Все минулося без цих атрибутів та клейнодів, які вкарбувалися в пам'ять не одної генерації українських патріотів. Подалі пережили багато хорошого. Та не обійшлося й без прикросців, які час від часу згадуються напе-

редодні чи й у дні патріотичних свят. Ось і день 22 січня цього року не минув без роздумів на тему, чому в нас так і коли буде простій українській людині настільки радісно, що кожне патріотичне свято

те, що кожен із цих усміхнених і, не всім зрозуміло чому, радісних людей – це просто красень чи красуня. Так стан здорового духу в здоровому тілі допомагає виглядати кожному, хто має в серці палаючий вогонь віри у справедливість.

Отака психофізіотерапія відбувається. А лікарі й досі ламають голови над тим, як продовжити земне життя людини. Та від містики – до розуму про те, що відбувалося у цей день і в інших місцях столиці.

Національний музей Т. Шевченка приймав поважних гостей на чолі з Президентом, вчені та історики розповідали їм усі подробиці й деталі свята. Думаю, що слухали уважно, з виглядом людей, яким усе відомо і які знають ціну цьому дню, бо підтримують на державному рівні.

А от учасників флешмобу на мосту Патона запросили погрітися до одного з київських ресторанчиків, що на Шулявці. Там вони могли продовжити святкове спілкування під музичний супровід учасників популярного гурту TaRuta, який не лише байдужим жодного

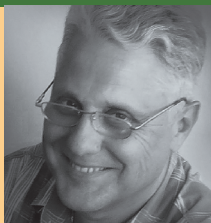
українця по духу і віросповіданню, адже витягає з глибини свідомості перлини культурного надбання нації. Тут бралися українці, які не залишають поза увагою патріотичні зібрання і вже давно знайомі між собою та готові прийняти у свої обійми кожного, для кого Україна – понад усе. Вони розпоршені у столичному просторі в щоденній праці, бо успішні на всіх ділянках державотворчої роботи і діяльності, а красиво відпочивати навчені у середовищі однодумців.

Такими вже нині є діти й онуки української інтелігенції, яким і невтямки, що чверть століття тому на свято Злуки йшли з думками про те, чи повернеться додому... Слава Богу, що діти цього й не знають, а дехто з них навіть і не розуміє, що так може бути. Вони народилися і вирости, окріплені знаннями про Україну, яка боролася і, на жаль, досі виборює свою цілісність. А Схід і Захід разом для цих дітей є не риторичним запитанням, а звичкою мислити категоріями державотворення. Адже вони – європейці – українці XXI століття.

Фото Володимира ОСИПЕНКА

редактор
Роман РАТУШНИЙ

фотокраїна

Ірландець, якого любить Україна

Пройшло три роки від початку Революції Гідності. Але досі, коли проходжу київським майданом Незалежності, здається, що в повітрі висить запах горілих шин, чується стукіт бруківки.

Здавалось би, чимало часу сплило від тих подій, але біль не зменшився, смуток досі залишився у серці, хоч уже давно немає барикад і комунальники прибрали й відновили Майдан.

З того часу з'явилося багато різноманітних матеріалів – експозицій, фотоальбомів про Євромайдан, але фотовиставка «Майдан: більше, ніж життя і смерть» – унікальна. Її автор – не українець, а ірландець за походженням – Джо О'Браєн. Погляд на ці події людини неупередженої, яка приїхала в Україну вперше, переоцінити важко. І варто додати, що світлина фотографа вже стали історією, недарма фотовиставка експонується у приміщенні Національного музею історії України.

– Що змусило Вас, людину, яка живе за тисячі кілометрів від України, приїхати до нас, м'яко кажучи, не в найкращий час?

– Я дивився британські й інші закордонні медіа – телебачення, пресу – і не міг дати собі однозначну відповідь, що у вас відбувається. Це були відеозйомки подій із вулиці Грушевського, короткі репортажі без коментарів. Тоді говорили про те, що Президент України Віктор Янукович відмовився підписати угоду з Європою, і це викликало хвилю обурення в українців.

Після того, як у нашій пресі з'явилися повідомлення про смерть Сергія Нігояна та Михайла Жизневського, я зрозумів, що потрібно їхати. Саме це спонукало мене вирушити у подорож, хоч і розумів, що можу втратити життя і, чесно кажучи, у мене був конфлікт із самим собою. Я хотів зрозуміти, чому люди почали протест і чому протистояння на Майдані стало таким жорстоким.

– Це була перша спроба зйомок протистояння?

– До Майдану я вже знімав протестувальників у інших

Фото Романа РАТУШНОГО

непорозуміннь, та навряд чи змінило б мої плани. Про цей задум знали тільки мої сестри і колеги по роботі. Вони попросили мене лише про одне: щоб я був обережний.

20 лютого сестра мені подзвонила, а я, перебуваючи в гущі подій, не почув дзвінка. Вона перелякалася, що я довго не відповідав, і подзвонила у Британське Посольство. А вже працівники Посольства зв'язалися з українською Спілкою журналістів, і вони почали мене розшукувати. Жур-

вилком усі, хто тільки прибув, ішли на лінію зіткнення. Гарна погода в той день і якась загальна позитивна атмосфера розіграла перші неприємні враження. Одразу відчув піднесений дух людей і тепло, що йшло від бочок, біля яких грілися протестувальники. Це тепло ніби йшло від самих людей. Інше, що мене вразило, – незвичайна організованість і взаємодопомога великої кількості людей.

– Перші знімки. Про що вони?

– Перші знімки з Майдану я зробив з вікна хостелу, де оселився. Варто сказати, що перша спроба була невдалою – як технічно, так і з художнього боку. Але все змінилось наступного дня, коли я пішов на Майдан, бо вже з цієї зйомки 2 фото увійшли до експозиції виставки у музеї.

– Перші враження від протестувальників, що перебували на Майдані?

– Перші знайомства відбулися в мене з медиками на Грушевського. Я не звик до морозів, а тому, коли я замерз сильно в ноги, довелося звернутися до лікарів. Вони дуже приязно поставилися до мене, дали речі, щоб тепло було в руки і ноги. Я відчув, що я не сам на Майдані, а навколо мене багато друзів, хоч я і не був з ними знайомий.

Перебуваючи протягом тривалого часу в Києві, серед протестувальників, я багатьох впізнавав, і вони мене теж. Ми всі стали близькими одне одному. Я навіть побачив там свого знайомого, з яким потоваришував у літаку, коли летів до України. Скажу більше, коли минулого року був у Києві, на річницю Революції Гідності, то впізнав багато тих, хто був поруч зі мною тоді в 2014 році.

– Напевно, хотілось якнайшвидше повернутись до себе в номер у хостелі після перебування на морозі і небезпеки на Майдані?

– Я відчував себе у безпеці на Майдані, хоч як це не парадоксально звучить. Покинути територію барикад мені здавалось неправильно, бо я знав, що багато людей пропали безвісти, їх викрадали за межами Майдану. ▶

країнах, зокрема в Іспанії, а також у моїй країні – Великій Британії. Ці зйомки були пов'язані з моєю професійною діяльністю, але особливо цікаві мені були протести в інших країнах. А тут Україна – і перші звістки про смерть мирних протестувальників.

– Ви фотографуєте протести. Це заробіток чи життєва позиція?

– Це залежить від певних обставин. Але я завжди намагався пам'ятати, що як фотограф несу відповідальність за тих, кого знімаю. Не можна піддавати людей зайвій небезпеці. Я не робив кадри заради картинки. У мене немає постановочних, надуманих сюжетів.

– Ви попередили своїх близьких, що збираєтесь у небезпечну подорож?

– Я не сказав своїм батькам, що планую поїхати в Україну для зйомок протестів на Майдані. Перекопаний, що це викликало би бурю спротиву й

налістка знайшла мене на Майдані та попросила передзвонити додому. Надалі я намагався кожен день телефонувати рідним.

– Як зустріла Україна англомовного фотографа?

– Ще в літаку мені поталанило, бо там я познайомився з українцем, який розмовляв англійською. Він допоміг мені дістатися з аеропорту до Києва.

– Ваш перший день на Майдані. Яким він був?

– Напередодні вночі після перельоту я поселився в хостелі, близько до Майдану. З вікон моєї кімнати було видно, що там відбувається. Ніч, горіли шини, барикади, велика кількість людей – все це виглядало спочатку для мене не надто романтично, а скоріше лякало і насторожувало. Це було моє перше враження.

На Майдан я вирушив зранку, в день мого народження – 2 лютого. За якимсь неписаним пра-

фотокраїна

► – Чи довелося Вам фотографувати протилежну сторону – «Беркут», «тітушок»?

– Так, я був у Маріїнському парку 18 лютого, на вулиці Інститутській. Я проводив зйомки протилежної сторони, але це я робив, перебуваючи в рядах протестувальників. У той день у мирних людей влучали кулі. А чоловік, який стояв біля мене, отримав поранення в обличчя і впав.

Було просто страшно, я буду відвертим, я боявся, щоб не поцілили в мене. Хочу підкреслити, хоча я і був журналістом, але я себе почував україномовним. 11 лютого, коли спецпідрозділ «Беркут» наступав, німецький фотожурналіст зупинився і підняв руки. Силовики відібрали в нього камеру і побили його власним фотоапаратом. Він дістав серйозні ушкодження.

– Ви використовували якісь засоби захисту – броньжилет, каску?

– Це, можливо, звучить смішно, але я був одягнений у протигаз, а зверху ще темні окуляри, так мені здавалось, я був захищений від небезпеки. Я розумів, що це було більше для самозаспокоєння, але так почувався більш упевнено.

– У цей момент Ви, мабуть, не фотографували, адже протигаз разом з окулярами не давали можливості користуватись камерою?

– Ви помиляєтесь. Я продовжував фотографувати і зробив доволі багато знімків. Хоча було погано видно, я намагався дивитись двома очима, щоб разом зі зйомкою контролювати ситуацію навколо себе. Потрібно додати, що в протигазі було дуже жарко. Якби не драматичність подій навколо мене, це виглядало б доволі кумедно.

– Що було на другий день?

– На другий день я відчув перевтомлення і фізичне виснаження. Я почував себе хворим настільки, що таке самопочуття було вперше в моєму житті. Можу сказати, що подібне відчували й інші журналісти, які були на Майдані. Але я і всі мої колеги з-за кордону продовжували працювати, незважаючи ні на моральний, ні на фізичний стан.

– Що найбільше Вам запам'яталося?

– 20 лютого на вулиці Грушевського спецпідрозділи відступали, і лунали постріли з їхнього боку. Біля однієї з ба-

рикад чоловік грав на трубі, а люди поруч співали гімн України. Це відбувалось під час розстрілів на вулиці Інститутській, я чув постріли, хоч ще не знав, чим закінчиться цей день. Саме тут я зробив фото, яке вважаю символічним, і воно представлене на виставці. Відчай і надію, а головне – віру в перемогу – я побачив у цій сцені.

– Що можете сказати про свої враження від Майдану?

– Я провів на Майдані 2 тижні. А вражень, напевно, вистачило б на півроку життя. Постійно відчував страх небезпеки, яка підстерігала на кожному кроці. Якось біля барикад зустрів чоловіка, що був без ока, він його втратив під

час сутичок на Інститутській. Поранення дістав від світлошумової гранати, до якої «правоохоронці» примотували різні металеві предмети. Саме в такий спосіб було поранено багато мирних протестувальників. Навіть коли спав, чув, як розриваються ці гранати.

– Що ще вразило Вас із подій, що відбувалися на Майдані?

– Пожежа в Будинку профспілок. На той час я перебував неподалік і чув голоси, але самих протестувальників не бачив. Було видно тільки тіні людей, які наважилися стрибнути з височини вниз, рятуючись від полум'я. У цей день я як ніколи відчував себе безсилим, дивлячись на трагедію, і не міг нічим допомогти тим, хто перебував усередині Будинку профспілок.

– У Вас є кохана людина, яка чекала Вас тоді?

– Ні, тоді у мене не було жінки, з якою я б зустрівся.

– А яке враження на Вас справили українські жінки?

– Мене особливо вразило, що українські жінки тяжко пра-

цюють. Я бачив, як літні жінки прибирають сніг, кладуть тротуарну плитку, виконують важку фізичну роботу. У нас, у Великій Британії, жінка ніколи таким не буде займатись, це виключно чоловіча робота.

А взагалі, українки відзначаються вродою, розумом, вони надзвичайно хоробрі. Це я побачив на Майдані. Я громадянин Ірландії, і мені було близьке питання самоідентифікації українців. Мене завжди цікавили традиції, походження, мова і, зокрема, моя рідна – ірландська. Хоч про це теж не всі знають, що окремо від англійської існує ще й ірландська.

На Майдані я побачив, що українці борються за свою мову, самоутвердження. Це

Скільки знімків потрібно було зробити, щоб підготувати фотовиставку?

– Я взагалі не рахував загальну кількість фотознімків, але це тисячі кадрів, які складаються у фотопоему про Революцію Гідності. Звісно, багато світлин не увійшло в експозицію.

– А як Ваші друзі і колеги у Великій Британії сприйняли Майдан?

– Вони не могли багато чого зрозуміти, і вони просто не хотіли про це говорити. У мене було таке враження, що я презентую Україну себе на батьківщині. Україна стала частиною мого життя, де я пройшов через цілу гаму емоцій, позитивних і сумних. І це був перший раз, коли я побачив смерть і неймовірну жорстокість. Мої колеги і друзі мені сказали, що найкращі фотознімки не вартують життя людини. Але щоб зробити ці світлини, фотограф повинен ризикувати своїм життям. І головне: я знав, що фотографую історію, нову історію України.

– Ідея фотовиставки виникла несподівано чи це запланована акція?

– Протягом трьох років після Майдану – це була моя мрія: показати свої знімки в Україні. І я відчував, що найкращий час відкрити фотовиставку – в січні-лютому. Майдан дуже змінив мене, і працювати над цим проектом було важко. Переглядаєш фотознімки – й ніби повертаєшся у ті часи.

– Що буде продовженням виставки: поведете її додому чи залишите в Україні?

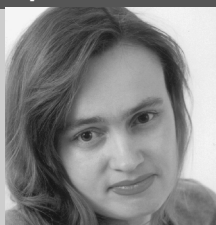
– Наразі про це не думав, бо незабаром має вийти фотоальбом.

– У часі це розтягнеться на рік-два?

– Ні! Вже 21 лютого потішу своїх друзів і всіх, кому дорога пам'ять про Майдан, презентацією фотоальбому. До речі, презентація відбудеться також у Національному музеї історії України.

– Дякую за змістовну розмову, цікаву фотовиставку. Слава Україні!

– Героям слава! Дякую Вам! Відповідь прозвучала українською і здивувала мене. Все ж таки можна вивчити українську, незважаючи на національність, вік чи інші «проблеми». Можна, якщо любиш Україну і поважаєш людей, які тут живуть!

редактор
Світлана СОКОЛОВА

КІНО

ОДВІЧНІ ПОЛЮСИ

Державне агентство України з питань кіно уклало з компанією «Ессе продакшн хаус» контракт про надання кінопроекту «Стасіс» режисера Мантаса Кведаравічюса державної підтримки у розмірі 11 мільйонів 599,5 тисяч гривень. Загальна вартість виробництва фільму – 31 мільйон 350 тисяч гривень.

Фільм став одним із переможців Дев'ятого конкурсного відбору Держкіно. Спільне його виробництво здійснюють Литва, Україна та Франція.

Стрічка – про людей, котрі втратили відчуття часу, але не жагу до життя. Драма наслідує античні трагедії і відбувається на околицях колишніх імперій. Кохання та смерть, ерос і танатос – одвічні полюси, навколо яких розігрується людська трагедія.

ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ – ОПІКА СВІТУ

Фільм «Коли падають дерева» режисера Марисі Нікітюк, що створюється за підтримки Держкіно України, став учасником програми First Cut Lab у рамках Міжнародного кінофестивалю у Триєсті. First Cut Lab – воркшоп для фільмів на стадії монтажу – обрав три повнометражні фільми з Естонії, Словенії та України для сприяння розвитку їхнього художнього, фестивального та комерційного потенціалу.

Події стрічки відбуваються в українській провінції, де на очах у бунтівної п'ятирічної Вітки розгортається драма стосунків між двюрідною сестрою дівчинки Ларисою та її коханим, бандитом на ім'я Шрам. У центрі історії – доля трьох поколінь, які проживають у жорстких соціальних рамках і спробах віднайти внутрішню свободу.

«ВЕЧОРИ ФРАНЦУЗЬКОГО КІНО»

Дванадцятий раз фестиваль із такою назвою, який проходить наприкінці січня – на початку лютого у столичному кінотеатрі «Київ», пропонує кращі новинки французького кіно. А саме п'ять прем'єр в Україні: «Ілюзія кохання» (режисер Ніколь Гарсія), «Вічність» (режисер Чан Ань Хунг), «Червона черепаха» (режисер Міхаель Дюдок де Віт), «Клієнт» (режисер Асгар Фархаді), «Чудові дні в Аранхуесі» (режисер Вім Вендерс).

Звісно, у французьких картинах велика увага приділена темі кохання. Так, в «Ілюзії кохання» південна провінція Франції переживає важкі післявоєнні роки. У цей час Габріель шукає спокою у мріях про кохання, але навколишні вважають одержимість такою ідеєю непристойною. А у «Вічності» три покоління жінок протягом 100 років намагаються зберегти любов.

Світлана СОКОЛОВА

Уперше в Україні відбудеться ретроспектива фільмів зірки документального кіно Віталія Манського. У кінотеатрі «Жовтень» київським глядачам покажуть ключові роботи з фільмографії режисера.

Заплановано показ стрічок «Приватні хроніки. Монолог», «Наша Батьківщина», «Батьківщина або смерть», «У променях сонця».

Ретроспектива – можливість заглибитись у світ видатного документаліста. Від польоту в космос Юрія Гагаріна до наслідків революції на Кубі – режисер переосмислює знакові події в історії людства через долі героїв.

Стрічка «Наша Батьківщина» (2005) – ще один, поряд із «Рідними», «львівський» фільм режисера, його подорож у пошуках однокласників із 52-ї львівської школи. У місті Лева мешкає лише кілька з них, а решту доводиться шукати по всьому світу.

«У променях сонця» (2015) – фестивальний хіт минулого року. Стрічка про життя восьмирічної школярки Зін Мі у столиці Північної Кореї Пхеньяні, знята Віталі-

Світ легендарного документаліста

Віталій Манський

єм Манським за сценарієм північнокорейських колег. Фільм відкривав фестиваль Docudays UA 2016 року.

Картина «Приватні хроніки. Монолог» (1999) – фільм-портрет радянського покоління 60–70-х років. Герой стрічки народився 11 квітня 1961-ого року, напередодні однієї з найоптимістичніших подій радянської історії – польоту в космос Юрія Гагаріна. Рік за роком режисер фіксує не просто життя людини, а життя держави аж до 1986-ого року.

Назва фільму «Батьківщина або смерть» – гасло кубинської революції. Стрічка розповідає про покоління, яке народилося до революції і зараз усвідомлює, що для нього між «батьківщиною» та

«смертю» можна буде поставити знак рівності.

Ретроспектива приурочена до виходу в український прокат нової стрічки Манського

«Рідні», прем'єра якої запланована на 27 січня за участю режисера. Він має представити найуспішніший документальний фільм про події останніх років, створений за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

За сюжетом «Рідних», Манський вирушає до своїх родичів у Львів, Одесу, на Донбас та в Крим. Він досліджує стосунки, надії, думки таких різних, але рідних для нього людей. Крізь історію своєї родини режисер зображає новітню історію України.

Вибрані фільми покажуть у Львові, рідному місті Віталія Манського. «Рідних» продемонструють також у Харкові, Одесі та Ужгороді.

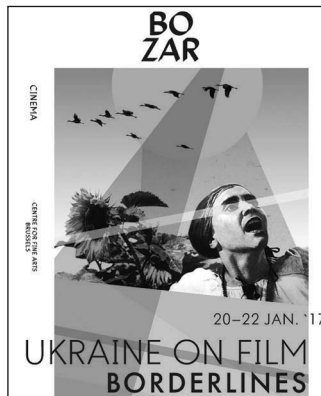
Кадр із фільму «Рідні»

Повернення в Європу

У Києві відбулася прес-конференція, присвячена щорічним Дням українського кіно у Брюсселі, які відбулися у столиці Бельгії 20–22 січня.

У заході взяли участь: Анатолій Соловей – начальник управління публічної дипломатії МЗС України, Пилип Ілленко – голова Державного агентства України з питань кіно, Роман Бондарчук – режисер фільму «Українські шерифи» та Римма Зюбіна – виконавиця головної ролі у фільмі «Гніздо горлиці».

Фестиваль відкрився фільмом Олександра Довженка «Земля», який показали у

живому музичному супроводі від українського етно-хаос гурту «ДахаБраха». До програми фестивалю, об'єднаної темою кордонів (Borderlines),

також увійшли: претендент на премію «Оскар» від України – документальна стрічка «Українські шерифи» Романа Бондарчука, картина Віталія Манського «Рідні», «Гніздо горлиці» Тараса Ткаченка та «Маріуполіс» Мантаса Кведаравічюса. Покази супроводжувалися презентацією від учасників української делегації.

Анатолій Соловей зазначив: «Ми думаємо над тим, щоби продовжувати реалізацію проекту в інших країнах. Фестиваль у Бельгії відкривається фільмом Олександра Довженка, відтак ця подія є поверненням українського кіно на культурну мапу Європи. Не спробою там з'явитися, а саме

поверненням, адже українські стрічки, зокрема і «Земля», належать до скарбниці світового кіно. Сподіваємося, в осяжному майбутньому ми зможемо показати світові роботи нових режисерів, які будуть співмірними з величиною Довженка».

Пилип Ілленко сказав: «Дні українського кіно у Брюсселі відкривають для України кінематографічний рік. Фільми, відібрані на фестиваль, є різними за жанром, але всі показують тяглість української кінематографічної традиції і різноманітність творчих висловлювань наших митців».

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

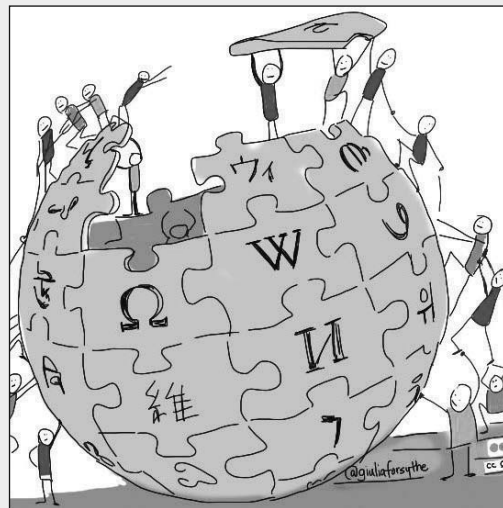
інформаційний простір

■ **УКРАЇНСЬКІЙ ВІКІПЕДІЇ – 13 РОКІВ**
Днями виповнюється 13 років одному із найпопулярніших українських інтернет-ресурсів та найбільшій енциклопедії сучасної України – Вікіпедії. «Культура і життя» пропонує читачам аналітичну статтю журналіста інтернет-видання «Збруч» Володимира Семківа про вільну енциклопедію як інструмент інформаційної війни.

Якщо ви звернете до Гуглу із запитом «війна на Донбасі», то вельми ймовірно, що пошукова система насамперед порадить вам перейти до статті «Війна на Сході України» з української Вікіпедії.

Сторінки української Вікіпедії в умовах російської агресії стали фактично аксіоматичним джерелом інформації: на жодному іншому медіа-майданчику ви не знайдете настільки ретельного хронологічного та змістовного викладу українсько-російського конфлікту, як у «Вікі». Одним із найбільш вдалих прикладів вичерпної інформативності можна назвати набір статей щодо втрат українського війська на Донбасі – унікальний волонтерський проект із найповнішим поіменним мартирологом жертв російської агресії.

Попри те, що Вікіпедія має вагомe значення не лише в інформаційному протистоянні з Росією, а й для історичного осмислення нинішніх подій українцями, – у світогляді громадян вона, на жаль, залишається на периферії. Дві третини українських «юзерів» користуються російською онлайн-енциклопедією і лише чверть – рідною. За три роки, відколи почалася Революція Гідності, ця статистика змінилася не надто сильно.

■ «САМІ ВІРИТЕ В ТЕ, ЩО ПИШЕТЕ?»

Статтю «Війна на Сході України» в українській Вікіпедії започаткували 12 квітня 2014 року, наступного дня після захоплення відділків міліції у Слов'янську та Краматорську. Користувач з ім'ям TepaлiBoroдoвy назвав сторінку «Вторгнення російських військ на Схід України». Багатьом ця назва здалася голослівною. Вранці 13 квітня в обговоренні під дописом з'явився коментар: «Яка нісенітниця ця стаття. Російські бойовики, диверсанти... Ви хоч самі вірите в те, що пишете? Це ж повний абсурд. На*** Росії здався наш схід. Тільки істеріку влаштуєте...» Ця нотатка була анонімною. Згадка про «наш схід» мала би підштовхнути до думки, що коментар належить українцеві, але IP-адреса (94.141.53.137) видавала, що зауваження писали з російського Воронежа.

На той час інформаційна війна між українськими та російськими «вікіпедистами» вже була в розпалі: позаду були Революція Гідності й окупація Криму. Статті двох мовних версій подавали різні інтерпретації подій, а баталії часто точилися на сторінках обговорення то однієї, то іншої енциклопедії.

Володимир СЕМКІВ

Для того, щоб унаочнити протиріччя між версіями української та російської Вікіпедій, треба порівняти заголовки статей, котрі є базовими для опису українсько-російського конфлікту.

Для прикладу, публікація «Анексія Криму Росією (2014)» у російській версії називається «Присоединение Крыма к Российской Федерации», а «Проросійські виступи в Україні 2014» – «Протесты на Юго-Востоке Украины (2014)».

Протиборство між українською та російською Вікіпедіями можна поділити на два типи: активне (війна редагувань, «вандалізм» правок) та пасивне (доступність різних мовних версій). Загартовані трьома роками агресивної інформаційної війни, ми призвичаїлися, що найочевиднішим способом онлайн-боротьби є атаки «ботів», вливання пропагандистських послань, провокування інформаційних хвиль тощо. Проте у випадку з Вікіпедією вирішальну роль має не фактор активного російського втручання в український ресурс, а пасивне домінування російського контенту в українському віртуальному просторі. Інакше кажучи: проблема не в тому, що стаття «Анексія Криму Росією (2014)» зазнає втручання «ольгінських» вандалів (нагадаємо, що Вікіпедію може правити будь-хто охочий; коли це роблять, щоб зашкодити, для спотворення змісту – це й називається «вандалізмом»), а в тому, що пересічний користувач скоріше потрапляє на сторінку «Присоединение Крыма к Российской Федерации».

■ «ВАТА» З БАВОВНИКУ

Голова правління організації «Вікімедіа Україна» Ілля Корнійко, відповідаючи на питання про масштаби «війни редагувань», каже: україномовна Вікіпедія має природний захист від російських «тролів» – це... українська мова. «Проросійських «вандалів» в українській Вікіпедії значною мірою спиняє мовний бар'єр».

Ілля Корнійко

Щодо української активності у російському сегменті, Ілля констатує, що в тамтешній версії важко обстояти український погляд «через сильну протидію значної кількості проросійськи налаштованих учасників». «Серед редакторів російської Вікіпедії є найрізноманітніші погляди, і там є як активні користувачі з України, передусім зі Сходу та Півдня [України], які хоч і російськомовні, але мають проукраїнські погляди, так і віддані прихильники Путіна з Росії», – коментує представник «Вікімедіа».

Один із чільних адміністраторів української Вікіпедії Анатолій Луцюк додає, що серед найбільш радикальних проросійських авторів є багато громадян України. «Я свого часу був здивований, але чотири найбільших антиукраїнських «тролів» у російській Вікіпедії – саме з України: зі Львова, Харкова, Одеси і Києва», – каже Анатолій, відомий серед «вікіпедистів» за ніком Yakudza.

Пан Луцюк називає російську Вікіпедію «імперською»: вона має високу популярність фактично у всіх країнах колишнього «Совецького Союзу», вона викладена «на общепонятном», а тому має ширшу географію автури (що, втім, не впливає на загальну промосковську ідеологічну спрямованість). Українська онлайн-енциклопедія є більш «замкнутою». «Тут фактично маємо модель ідеального українського суспільства», – каже Анатолій Луцюк, додаючи, що в енциклопедії серед авторів є і проросійські користувачі.

«Люди, котрі стоять на позиціях російського націоналізму або на відверто імперських позиціях, «ватники» – не приживаються в українській Вікіпедії. А якщо й залишаються серед авторів, то не впливають на її спрямованість», – додає Луцюк. Сам пан Анатолій – донецчанин, після початку російської агресії замешкав в Одесі.

КРИМ НАШ-ВАШ

У російській Вікіпедії існує спеціальна інституція, покликана залагоджувати суперечки щодо України, – так зване посередництво. Це самоврядний орган «вікіпедистів» із функцією судової інстанції (фактично касаційної), що складається з кількох адміністраторів. Посередництво має право на «остаточну крапку» в полеміці «з українського питання», а також провадить уніфікацію текстового наповнення, формулюючи загальні вимоги до окремих тверджень.

Правила, закладені російським «вікіпедійним» посередництвом, передбачають, що в будь-яких статтях, котрі стосуються об'єктів у Криму, півострів має описуватися «як спірна між Росією та Україною територія». У статтях на тему «кримської» юрисдикції влади РФ належить вказувати, що об'єкт розміщений на території, «приєднання якої до Росії не дістало міжнародного визнання». При тім «вікіпедійне» посередництво вважає неприйнятним використання терміну «анексія».

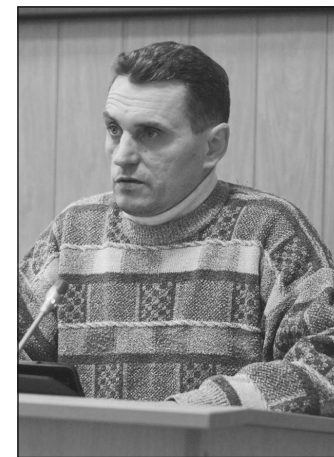
Російське посередництво вважає, що «ДНР» і «ЛНР» належить трактувати як «невизнані державні утворення». Водночас трактування учасників конфлікту як «сепаратистів», «колаборантів», «терористів», «бойовиків», «ополченців» вважається неприйнятним як «не нейтральне». Комбатантів рекомендовано називати «повстанцями», а цивільних мешканців – «активістами проросійського руху» або «протестувальниками».

«Вікіпедійне» посередництво не забороняє характеризувати Росію як учасника конфлікту на Сході України. Така оцінка можлива тоді, коли автор додає до своїх правок покликання на публікації «у джерелах із найвищою мірою

авторитетності з прямими і об'єктивними доказами».

Джерела – це базотворчий елемент Вікіпедії. Згідно з правилами спільноти, факти й міркування треба підтверджувати гіперпосиланням на першоджерело. Тож якщо редактор диспонує авторитетним джерелом, то в тіло вікі-статті можна інкрустувати будь-яке твердження, навіть непривабливе для загалу. Натомість спроби вилучити з тексту фрагмент, підтверджений авторитетним джерелом, трактуються як прояв «вандалізму».

Залишається з'ясувати «дурничку»: що вважати «авторитетним джерелом»?

Анатолій Луцюк

На думку російського посередництва, авторитетними джерелами є заяви самої Росії (!) або заяви компетентних міжнародних структур, наприклад ООН.

«Посередники вважають своїм завданням відкидання найбільш упереджених дописів, але біда в тому, що провідні україномовні ЗМІ в російській Вікіпедії часто вважаються упередженими й відкидаються, – коментує Ілля Корнійко. – Є спроби [незалежних авторів] знайти закордонні або неупереджені російські джерела та якісно спростувати російську точку зору, але в підсумку зазвичай виходить розгорнутий опис російської пропагандистської точки зору й десть поряд – як альтернативна версія – її спростування. Як наслідок, російська Вікіпедія не напише, що «Боїнг» збив український винищувач, але напише, що відбулася катастрофа, і є багато версій, серед яких і російський «Бук», і український винищувач».

інформаційний простір

■ ФСБ У ПОСЕРЕДНИКАХ

Інститут «українського» посередництва виник у російській Вікіпедії в листопаді 2012 року внаслідок бурхливої дискусії щодо статей про Українську революцію 1917–1921 років. Російська Wiki має дві сторінки на цю тему: одна («Революция и Гражданская война на Украине») описує виклад подій, а інша («Украинская революция 1917–1921») стосується історичної концепції, котра, як трактує російська Вікіпедія, «застосовується переважно в сучасній українській історіографії». Полеміка спалахнула через те, що кілька авторів російської «Вікіпедії» вносили упереджені виправлення до статті про українську концепцію революції, а один з адміністраторів присудив дописувачеві кількадедне блокування.

Суперечка між «вікіпедистами» розглядалася на рівні найвищої скаргової інстанції російської «Вікі» – арбітражного комітету. Згідно з висновком комітету, цювання автора було несправедливим. Отож кількох російських користувачів було покарано, адже у статтях на українську тематику вони обстоювали, згідно з вердиктом арбітражу, «свою не нейтральну точку зору» у спосіб «систематичної війни правок». Одним із пунктів ухвали стало створення «примусового посередництва у цій (українській. – авт.) тематиці».

стаття ВІЙНА НА СХОДІ УКРАЇНИ топ-20 мовних версій за кількістю переглядів

en	ru	uk	de	pl	fr	tr	it	pt	cs	zh	fi	es	ja	sv	hu	sr	ko	hr	bg
War in Donbass	Вооруженный конфликт на востоке Украины	Війна на сході України	Krieg in der Ukraine seit 2014	Konflikt na wschodniej Ukrainie	Guerre du Donbass	Donbass Savası	Guerra dell'Ucraina orientale	Guerra Civil no Leste da Ucrânia	Válka na východní Ukrajině	顿巴斯战争	Itä-Ukrainan sota	Guerra en el Donbás	2014年ウクライナ内戦	Konflikten i östra Ukraina	Kelet-ukrajnai háború	Rat na istoku Ukrainine	동북부 전쟁	Rat u istočnoj Ukraini	Война в Донбас
259 794	196 753	66 215	54 781	38 430	23 884	12 339	11 997	10 007	8 860	8 508	7 109	7 050	6 893	5 374	4 369	2 949	2 894	2 625	1 870
2 887	2 186	736	609	427	265	137	133	111	98	95	78	77	60	49	33	32	29	21	

Історичні статті – одне з найбільших бойовищ між українськими та російськими «вікіпедистами». Згідно з оцінкою російського проекту Wikireality.ru, ареною конфлікту «на довколаукраїнську тематику» у російській Вікіпедії найчастіше виступають статті про Українську революцію, голodomor, Степана Бандеру, Романа Шухевича, ОУН, УПА, а також про мови.

Один із останніх прикладів: навесні 2014 року російська Wiki перейменувала статтю «Киевская Русь» на «Древнерусское государство». Зрештою, здоровий глузд переміг, і в листопаді 2016 року назву статті «відкотили» до попередньої.

Що ж до арбітражної справи про Українську революцію, то її учасниками були знайомі читачеві «вікіпедисти»: на боці скарги виступав Yakudza, а серед відповідачів виявилися двоє користувачів, яких Анатолій Луцюк називає «одними з найбільших антиукраїнських тролів у російській Вікіпедії» – НОВОРОСС (Одеса) і Glavkom NN (Харків).

Анатолій Луцюк далекий від того, щоб називати інститут посередників об'єктивним. «У свій час одним із посередників у тематичній українсько-російського конфлікту був колишній працівник ФСБ, перекладач. Зараз він уже пенсійного віку – але те, що працював на ФСБ, все одно багато про що свідчить», – зазначає Анатолій.

Технологія «двох правд»

У жовтні 2016 року в газеті Financial Times вийшла стаття із заголовком «Технологія пожирає правду», в якій йшлося про важкість пошуку істини у крихкому світі постправди.

Автор того тексту, Джон Торнгілл, цитував слова засновника глобальної Вікіпедії Джиммі Вейлза, який розповідав про цікавий приклад комунікації, котра, на його думку, свідчить якраз про силу правди над технологією. Йшлося про спробу порозуміння між Україною та Росією в особі «вікіпедистів». Зі слів Вейлза, у Києві відбулася зустріч авторів, під час якої вони намагалися зрозуміти точки зору одне одного на конфлікт між своїми державами. «Мусить минути якийсь час, перш ніж вони прийдуть до якогось консенсусу, але ми намагаємося», – казав Джиммі.

Українські «вікіпедисти» зреагували на слова патріарха онлайн-енциклопедії подивом. Жоден із них не брав участі у подібній зустрічі в Києві. Врешті, така розмова виглядала нереальною, з огляду на пережити онлайн-баталії попередніх років. Автори написали Вейлзу у Twitter про сумнівність такої інформації – і «Джимбо» відповів: «Я мушу це справдити – можливо, я отримав неточні дані або не так сприйняв те, що почув».

Джиммі Вейлз дотримується думки, що коли дві розумні

Євген Букет

людини з протилежними поглядами зустрінуться разом, то їхня мудрість дозволить сформулювати максимально повне, коректне й нейтральне бачення «конфліктної» тематики. На цій гіпотезі побудована уся Вікіпедія.

Але така гіпотеза точно не працює для країн, котрі перебувають у стані війни.

Дискусія на тему війни – нонсенс, бо вона ні до чого не приведе, – каже головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет, активний автор Вікіпедії. – Зміст статей Вікіпедії різними мовами щодо актуальних подій – це відображення окремого мовного середовища в конкретному питанні. У нейтральних статтях дуже часто зміст і російської, і української Вікіпедії співпадає, а у статтях щодо російсько-українського конфлікту діаметрально різниться. І це природно».

Євген зазначає, що зустрічі українських і російських «вікіпедистів» відбуваються регулярно – на міжнародних і локальних вікіконференціях, під час окремих заходів на кшталт експедицій чи церемоній. Спілкування зачіпає здебільшого «технічні» питання функціонування Вікіпедії. Зі слів Букета, на рівні координаторів справді може йти про певне корпоративне порозуміння, хоча воно все одно тоне в боях між пересічними користувачами.

«Взагалі кажучи, представники активної частини редакторів Вікіпедії, які входять до

свійській «Вікі» викладено згідно з принципом нейтральності – тобто засадничим правилом Вікіпедії. Ці середовища вимагають поступок від української Вікіпедії, вважаючи її заангажованою та не нейтральною.

Натомість Анатолій Луцюк наголошує, що російська Вікіпедія з нав'язуванням своєї «нейтральності» повторює трюки Кремля про «дві правди», коли маргінальна точка зору ставиться на один щабель з авторитетною. «Щодо Криму, то це експортний варіант російської пропаганди – ніби Крим є спірною територією. Росія че-

громадської організації «Вікімедіа Україна» та некомерційного партнерства «Вікімедіа РУ», не мають особливого впливу на зміст статей, бо їхня кількість мізерна порівняно з числом активних редакторів Вікіпедії. А оскільки, згідно з правилами спільноти, суперечки вирішує консенсус усіх учасників, то неважко здогадатися, що активісти організації часто опиняються в меншості, – каже Букет. Євген стверджує, що члени «Вікімедіа РУ», з котрими він знається особисто, здебільшого підтримують Україну в нав'язаному Росією конфлікті. «Але вплинути на спільноту активних редакторів російської Вікіпедії, яких зараз понад 11 тисяч, члени «Вікімедіа РУ», яких є близько двадцяти, об'єктивно не можуть», – тлумачить Букет.

Поміркована частина російських «вікіпедистів» пишається своїм підходом до операціоналізації українсько-російського конфлікту. Зокрема, на погляд російської спільноти, статус Криму у ро-

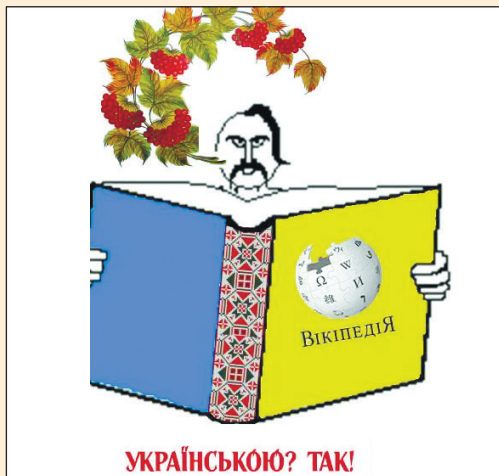
рез всілякі західні канали намагається пропагувати думку: гаразд, півострів не російський, але він не український – а спірний. В українській Вікіпедії теж були бурхливі дискусії з цього приводу. Навесні 2014 року ми визначилися, що Крим є окупованим. Фактично окупованим, а реально – українською територією, але ніяк не спірною», – зазначає Луцюк.

Пан Анатолій вважає, що апелювання російських «вікіпедистів» до потреби відобразити «всі джерела» – маніпулятивне. «Якщо ми обговорюємо, скажімо, війну на Сході України – то чи має відобразитися точка зору терористів? Дехто каже, що так, бо Вікіпедія – це проект, який має описувати всі точки зору. Але стоп! Згідно з правилами, Вікіпедія має відобразити точки зору, викладені в авторитетних джерелах. Сайти терористичних організацій не можуть вважатися авторитетними джерелами – це було написано ще 10–15 років тому у правилах Вікіпедії», – аргументує Yakudza.

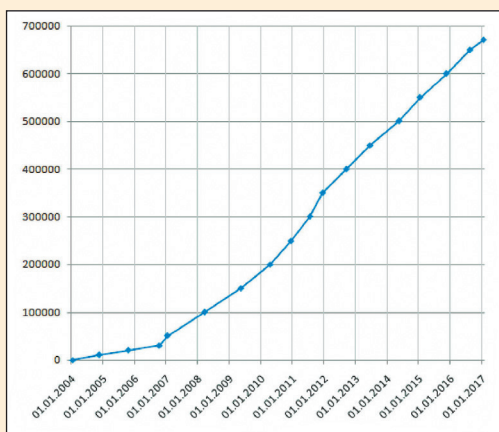
інформаційний простір

■ ЯК ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ РОСІЙСЬКОЇ?

Наостанок я поставив українським «вікіпедистам» незвичне питання: чи було б доцільно, на їхню думку, запровадити українську Вікіпедію російською мовою? Така мовна версія теоретично могла би перехопити частину української аудиторії, котра постійно «серфінгує» у російській «Вікі», та пропонувала би користувачам виважений український погляд на питання історії чи політики. Щоправда, російською мовою.

Наші «вікіпедисти» сповнені скепсису щодо такої ідеї. З дуже банальної, дуже прикладної причини. На їхнє переконання, поява спорідненого проекту подрібнить зусилля спільноти, а відтак внаслідок такої новації програє і базова, і «додаткова» версії. Автори «Вікі» ставлять за приклад білоруську Вікіпедію, котра має дві версії: офіційною орфографією («наркомівкою») та класичною («тарашкевицею»).

Число статей в українській Вікіпедії в 2016 році перейшло межу в 670 тисяч

«На мою думку, це розпоршило би зусилля нашої української спільноти і послабило б нашу Вікіпедію, – додає Юрій Пероганич. – Я вважаю, що це непродуктивно, і приклад Білорусі є показовим: вийшло дві Вікіпедії, і дві є дуже слабенькі».

Пан Юрій вважає, що такий проект не мав би цільової аудиторії, й закликає пошанувати ту редакцію, котру вже має Україна, – uk.wikipedia.org. «Не бачу, хто міг би бути споживачем такої Вікіпедії: росіяни дивитимуться у свою і навряд чи заглядатимуть у нашу. А ті, хто живе на території України... Ну послухайте, вони ж усі розуміють українську мову! Ми мусимо навчитися шанувати своє, українське, і навчитися творити своє, власне», – резюмує засновник організації «Вікімедіа Україна».

Які «Вікна» – такий краєвид

Боротьба за контент Вікіпедій – лише частина інформаційної війни між Україною та Росією.

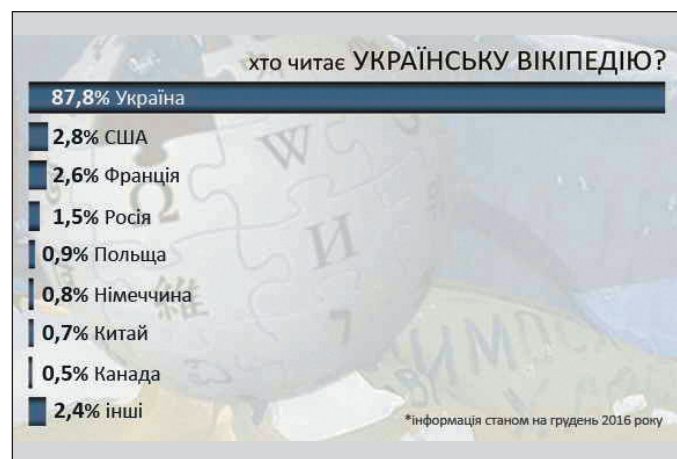
Адже поважною проблемою є те, що українські користувачі й далі віддають перевагу російській «Вікі» перед українською, в той самий спосіб ставлячи свою мовну версію в нерівне становище порівняно з онлайн-енциклопедією РФ. Згідно з інформацією проекту stats.wikimedia.org (у цій статті оперуємо даними за жовтень 2016 року), дві третини нашого трафіку у «Вікіпедії» – 63,5 % – припадає на російську мовну версію. Натомість українська «Вікі» охоплює 25,2 % читацького інтересу. Англійська версія привабила 9,4 % трафіку, а на інші мови припадає 1,9 %.

Цей розрив є яскравим маркером вкоріненості українців у російський медіа-простір. І хоч українські «вікіпедисти» називають низку об'єктивних причин, які сприяють популярності російської версії, все ж вони висновують: основна причина – медійна зросійщеність України.

Для нас важливо порівняти актуальну відвідуваність із показниками за попередні роки, а насамперед – відстежити динаміку після початку російської агресії. На жаль, підбити точну аналітику неможливо, адже зовсім недавно Вікіпедія змінила методику підрахунку трафіку. Але якщо припустити, що пропорція розподілу «кліків» між мовними версіями зберігалася в межах методики, то можна констатувати: у III кварталі 2010 року розрив між російською та українською версіями був семикратним, у III кварталі 2013 року (початок Революції Гідності) – п'ятикратним, а у жовтні 2016-ого російська версія випереджає українську в UA-неті у 2,5 рази.

Юрій Пероганич

«Динаміка є, – каже засновник організації «Вікімедіа Україна» і директор Асоціації підприємств інформаційних технологій України Юрій Пероганич. – Якщо зараз українську Вікіпедію читає чверть

російською мовою, то раніше цей показник був 1 до 8 [порівняно з російською]. Треба змінювати ставлення до мови в суспільстві загалом і в сфері державної мовної політики зокрема», – коментує Пероганич.

Однією з тих причин, що зумовлюють популярність російської Вікіпедії в Україні, є обсяг наповнення. Російськомовна версія має більше число статей, ніж українська, і в глобальному контент-рейтингу перебуває на сьомій сходинці серед конкуренток за числом публікацій (1,36 млн статей).

Для порівняння: українська – 16-а (0,67 млн). Українські «вікіпедисти» наголошують, що різниця в контенті все одно не релевантна розподілу відвідувачів. «Об'єктивно російська Вікіпедія має більшу кількість статей хоча б через те, що носіїв російської вп'ятеро більше, – при тому, що українська спільнота активніша і статей у російській Вікіпедії лише вдвічі більше, – каже Ілля Корнійко.

«Неочевидна русифікація зберігається передусім на рівні володіння мовами, – коментує Ілля, – адже для більшості українців зрозумілішою є інформація російською, а не англійською, німецькою чи іншою мовою. Якщо, наприклад, в Естонії та Грузії найпопулярнішою Вікіпедією є англійська, яка має по 40 % відвідувань із цих країн, українці досі мають звичку за браком інформації українською мовою шукати російською, а не англійською».

Голова правління «Вікімедіа Україна» вважає, що ситуація зі звичкою українців віддаватися російським джерелам (а це не лише стосується Вікіпедії, а є загальною тенденцією: сайти «Однокласіки», «ВКонтакте», «мейл.ру» належать до п'ятірки найпопулярніших в Україні станом на січень 2017 року) свідчить про безрадісну ситуацію з мовною політикою. «Як і раніше, більшість ЗМІ в Україні виходять російською мовою, як і раніше, більшість українських науковців віддають перевагу російськомовній літературі перед нечисленною україномовною та складнішою для розуміння англомовною. Ця ситуація не зміниться за рік чи два, для цього потрібна послідовна державна мовна політика з підтримкою української мови в ЗМІ, в науці, в культурі, в освіті тощо. Тоді українці звикнуть до того, що українською мовою вони можуть отримати якісні матеріали, і з часом мовна ситуація в Україні теж буде іншою», – наголошує Корнійко.

Українська Вікіпедія програє російській ще й через те, що персональні комп'ютери українців переважно працюють на російському програмному забезпеченні. «Люди не турбуються про те, якою мовою операційна система, – каже Юрій Пероганич. – Зазвичай це піратська операційна система, російськомовний Windows. Тому, коли на комп'ютер встановлюється програма-браузер – той самий Chrome чи Internet Explorer – то мало хто переймається, щоби встановити саме україномовну версію цієї програми, відтак за замовчуванням вона встановлюватиметься російською мовою, адже інсталується в російськомовне середовище. Ну, і коли вже встановлено браузер, то мало хто замислюється над тим, щоб налаштувати пошук результатів під українську мову. Тому, коли людина зазвичай щось шукає, – спочатку йде результат російської Вікіпедії, а потім української», – пояснює Пероганич.

Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

КНИЖКОВА АБЕТКА

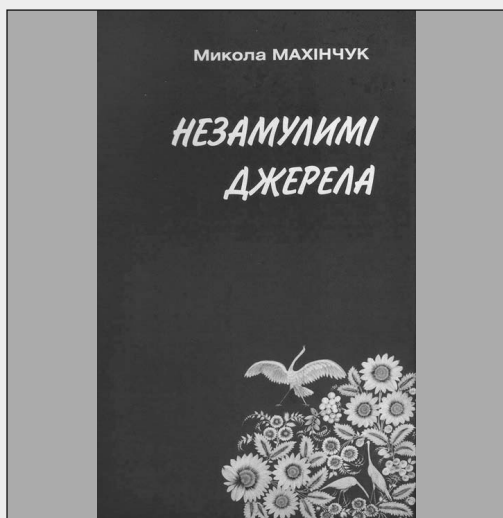
■ «ВИ БАЧИЛИ, ЯК ДИХАЄ ЗЕМЛЯ?»

До джерел народної мудрості, генетичної пам'яті і любові до рідної землі повертає читача нова збірка поезій відомого українського поета, прозаїка і публіциста Миколи Махінчука «Незамулими джерела». І справді, читаючи поезії Миколи Гавриловича, відчуваєш, що просякнуті вони небайдужістю до минулого і сьогодення України –

держави, яку автор любить понад усе.

Майже 150 віршів 2014–2016 років, об'єднані у вісім тематичних розділів, знайомлять читача з гранями поетичного таланту Миколи Махінчука. Ці твори – мов «сுவ'язь прадавнього й сучасного в нашій історії, зокрема в складних взаєминах із північним сусідом, багатство вимирів українця, закладене неповторною і щедрою природою сонцеликого краю», – дуже стисло і влучно сформульовано в анотації.

Уже перший вірш, що дав назву розділу «Ви бачили, як дихає земля?», – зачаровує і надихає. І не лише тому, що перегукується із хрестоматійним «Ви знаєте, як липа шелестить...» Павла Тичини. Микола Гаврилович душею відчуває мову, адже роками наснажувався з джерел рідного краю – Володарського району Київської області, професійно вдосконалював талант письменника. Понад 37 літ віддав роботи у пресі, а це – тисячі статей, сотні годин спілкування із непересічними особистостями.

У його творчому доробку 16 книг, найвагоміші з яких – «Переяславський скарб Михайла Сікорського», «Марчуківський куток», трилогія «Мереживо мінливого часу». Тому його поетична мова раз по раз виблискуює діамантами. Не новомодними запозиченнями, а справжніми, глибоко самобутніми українськими словами. Це і є ті джерела, які ніколи не замулюються і не замуляться.

Також Микола Махінчук демонструє читачам старі «Світлини зі скрині», згадає, як побував «На пристані надій», ділиться «Наболілим» у час, «Коли в дім увірвалась біда», гортає сторінки «З книги буття» і шукає в ній «Мотив душевної струни»...

Кожен вдумливий читач знайде у цій книжці твори, близькі його серцю. Бо автор переймається СЛОВОМ, а не власною популярністю. Він, мов невтомна бджола, присвятив своє життя плеканню мови і має, на наш погляд, чудові результати.

Євген БУКЕТ

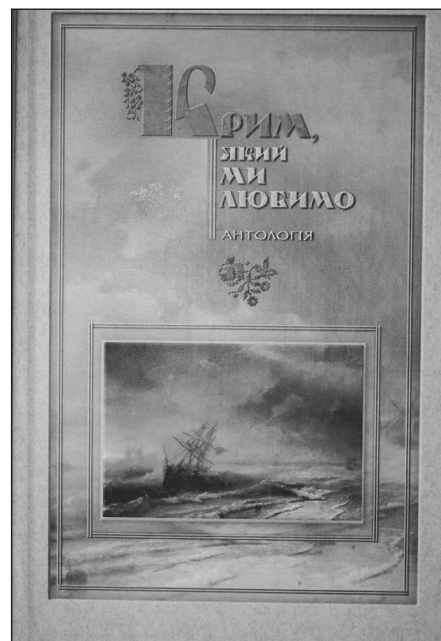
Символ духовної єдності

Є книги, яким судилося в історії свого народу стати чимось більшим, ніж просто збірка філігранних текстів.

Однією з таких, поза всяким сумнівом, є антологія «Крим, який ми любимо» (Київ: «Пульсари», 2016), що у світлі подій останніх років, пов'язаних із анексією півострова, сприймається як символ духовної єдності.

Під обкладинкою, оформленою фрагментом картини І. Айвазовського, вміщено чотири розділи поетичних і прозових творів, об'єднаних темою Криму. Перший – «Море усіх обдаровує щедро» – пропонує твори класиків, у яких сповна відбито любов до незвичайної краси півострова. Це кримські цикли Лесі Українки, М. Волошина, Х. Алчевської, М. Зерова, А. Ахматової, П. Тичини, М. Рильського, Л. Вишеславського, Б. Чичибабіна, М. Вінграновського, В. Кордуна та інших.

У другому розділі, що має назву «Твоя краса зі мною, Криму мій!», можна ознайомитися із дванадцятьма кримськотатарськими поетами, вірші яких пропонуються як мовою оригіналу, так і в перекладі. Серед авторів – Н. Челебіджихан, Д. Дагджи, С. Емін, І. Асанін, С. Шуккур та інші. «О перло дивне кримської землі» – третій і найбільший за обсягом розділ антології. У ньому читач знайомиться з творами сучасних українських поетів (усього 58 авторів). Остання частина книги має назву «Кримські візії» й

представлена публіцистичними нарисами, новелами, оповіданнями, повістями, фрагментами щоденникових записів та епістолярію класиків і сучасників.

Якщо перший розділ має лірично-елегійний характер, то три наступні, а особливо другий і четвертий, звучать особливо ностальгійно. У світлі подій, пов'язаних із анексією Криму, ця книга постає не просто як ошатне видання,

під обкладинкою якого містяться тільки зізнання поетів і письменників у любові до Криму. Це – масштабний історико-культурний проект із політичним підтекстом: уся нація в іменах сучасних та іменах митців, котрі завжди будуть з нами, об'єдналася й говорить, чий Крим насправді.

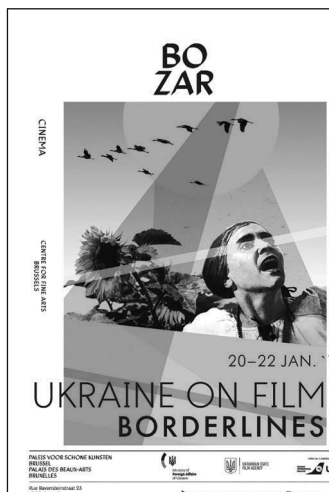
З іншого боку, і українці, і кримські татари перебувають у дуже схожих обставинах, бо тепер повторюється ситуація, описана Т. Шевченком у поемі «Кавказ» – Росія загарбницьки поневолює сусідні народи... Однак націю не можна здолати, поки жива її культурна пам'ять і національна свідомість. Через те дуже вагомим є факт, що така книга побачила світ саме в Україні.

Як слушно зазначає у передмові до антології її упорядник – доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту літератури імені Т. Шевченка НАН України Л. Тарнашинська, «ліричні, елегійні рядки про кримську природу різночот контрастують із фактами біографій багатьох їхніх авторів, а самі ці життєписи українських репресованих поетів різночот подібні до життєписів кримськотатарських поетів, трагедія яких зійшлася у фокусі спільної «тюрми народів» – російської імперії».

Надія ЧАСТАКОВА,
кандидат філологічних наук,
член НСПУ

«Окупація»

Таку назву має документальний нарис Леоніда Лашенка про німецько-фашистське лихоліття 1941–1944 років у Таращанському районі Київської області, перша частина якого – «Рік 1941-й» – вийшла друком минулого року.

Книжка у популярній формі, проте спираючись на глибоку джерельну базу, описує перший період окупації Таращанщини. Зокрема, на основі спогадів людей і архівних джерел зроблено опис і аналіз боїв за Таращу в липні 1941 року, показано структуру окупаційної влади, наведено дані про розстріли мирного населення. Також видання містить десятки унікальних світлин, картографічного матеріалу, значна частина якого публікується вперше.

Леонід Лашенко – відомий дослідник історії району, автор кількох краєзнавчих книг. Із 1986 по 1998 рік він був директором Таращанського історико-краєзнавчого музею. Глибока обізнаність у місцевій історії, високий фаховий рівень автора помітні з перших рядків книжки. Він наводить, серед іншого, дані перепису населення району 1926 року, кількість жертв голодомору за даними Державного архіву

Леонід Лашенко

Київської області, унікальні свідчення про останнє передвоєнне десятиріччя.

І хоча, як зазначає автор у вступному слові, книжка написана ще до російської військової агресії, що почалася 2014 року, коли «здавалося, що термін «окупація» може використовуватися лише зі словосполученням «німецько-фашистська» і ніяк інакше», претензій до викладу матеріа-

лу у світлі нинішніх реалій не виникає. Відчувається глибокий патріотизм, любов до рідного краю, щире намагання перейнятися темою, відчуті той час. Саме тому праця Леоніда Лашенка, на наш погляд, є одним із кращих зразків історичного нарису про події Другої світової війни на окремо взятому терені.

Євген БУКЕТ

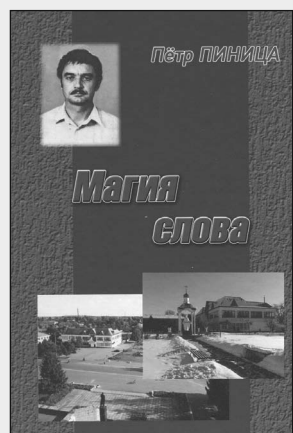
редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

КНИЖКОВА АБЕТКА

■ ЛЮДИНА З ЛЕГЕНДИ

Треба віддати належне жителям міста Городні, котрі вміють шанувати своїх відомих земляків! Неймовірно, але факт: на честь прекрасного поета Петра Пиниці тут назвали вулицю і встановили його бюст біля міського історико-краєзнавчого музею. А нещодавно побачила світ ошатна, блискуче видана книжка Петра Пиниці «Магія слова», яку впорядкував його знайний побратим, заслужений журналіст України Леонід Якубенко.

Збірка має тверду обкладинку, а головне – у ній вміщено практично увесь творчий доробок Петра Пиниці, тобто не лише його проникливі та задушевні вірші і поему «Брезентоград», а й чудові пісні (з нотами), створені разом із композитором Миколою Збарацьким.

Також у збірці є унікальні світлинки Пиниці і справді ґрунтовна передмова Леоніда Якубенка, у якій він щиро розповідає про життя та творчість друга і земляка. Також своє «Слово до читачів» написав і міський голова Городні Андрій Богдан. Місцева влада разом із меценатами допомогла цю книжку ви-

дати, влаштувавши щедрий подарунок читачам, шанувальникам таланту Петра Івановича Пиниці, який відійшов у вічність, та залишається незабутнім.

Цікавий поет, товариш видатних кіноакторів Василя Шукшина (також легендарного кінорежисера) й Андрія Миронова, славетних письменників – прозаїка Валентина Распутіна, драматурга Олександра Вампілова та поета Миколи Рубцова, учня знаменитого Олександра Твардовського.

Скромний, належно не визнаний і не виданий за життя, переслідуваний недремним КДБ, але, безперечно, великий письменник Петро Пиниця навіть уявити не міг, що його так шануватимуть навіть через багато років після передчасної смерті у травні 1999-ого! Але ж виходять книжки Петра Івановича – кожна з них хочеться залишити на пам'ять, щоб час від часу відкривати їх на будь-якій сторінці й читати щемкі рядки, справжню поезію:

*... Пускай, с рассветом шла громада
 Долгов, болезней и угроз, –
 Я шёл, как из чужого сада,
 Набив карманы спелых звёзд.
 Я воровал тебя у века,
 У поколенья, у жены...
 Твои опущенные веки
 Моим дыханьем сожжены.*

Вже посмертно Петро Пиниця відзначений престижними міжнародними нагородами – преміями імені Миколи Гоголя «Тріумф», Григорія Сковороди «Сад божественних пісень», а торік, у 2015-ому, – імені Пантелеймона Куліша – за збірку віршів «Ухожу в кленовые метели». А на початку 2017-ого чудового городнянца вшановано Міжнародною медаллю Олександра Довженка – за визначну творчу діяльність.

Ось як воно буває, Петре Івановичу!

Сергій ДЗЮБА

Вічний борець з ментальністю орди

Леся САМІЙЛЕНКО

Він народився на свято Василя. І про це нагадала його дружина у той теплий і затишний вечір, коли так багато його шанувальників прийшли згадати... 13 січня Євгенові Гуцалу виповнилося б 80.

Вже минуло 22 роки, як його видані й досі не видані твори стають усе популярнішими. А книга «Ментальність орди» так довго чекала свого часу і, мов паросток каштану на Хрещатику, нині заявила про себе, як і все зрозуміліший факт ментальної відмінності двох народів, один із яких нині проявив свою давньоординську суть.

Адже колись, ще за життя письменника, публіцистичну збірку «Ментальність орди» із рук в руки передавали у колах української інтелігенції, вона і стала авангардом боротьби за українську незалежність.

Та не за цю працю отримав письменник Шевченківську премію. Його шевченківською фортуною стали книжки, які він із такою любов'ю писав для дітей ще в ті часи, коли серед номінацій нагороди була й «Дитяча література». Отакий парадокс буття творчої людини, яка любила і знала Україну докорінно і задумувалась над тим, що є причиною наших поневірян як нації.

Читає Борис Лобода

А з усіх, кого дружина письменника-ювіляра, пані Леся Воронина запросила до виступу зі спогадами, найглибше і найвлучніше висловився музикант і етнограф Тарас Компаніченко: «Ті, хто читає своїм дітям книжечки Євгена Гуцала, закладають фундамент нашого державотворення. Адже дитина, яка змалку знає цього письменника, рано чи пізно прочитає і «Ментальність орди». А люди-

Леся Воронина та три сини Євгена Гуцала: Сергій, Євген та Дмитро

ні, яка знає правду, важко схити у виборі життєвих цінностей».

Саме тому, що так правильно сказано непростим молодим чоловіком, і згадалась найвища нагорода цього письменника та й номінація, у якій він переміг. А ще саме тому й хочеться розповісти про ювілейний вечір, який відбувся у столичному Українському домі, починаючи з того, що всі присутні почули і побачили на сцені трьох синів письменника. Сергій зачитав дитячі віршики батька. Дмитро заспівав пісню на його слова. Третій, (як у пісні) син скромно розповів про все, що залишилось у пам'яті найдорожчими спогадами.

Щирим і задумливим був виступ редактора газети «Слово Просвіти» Любові Голоти; полум'яним і досить мітинговим – Дмитра Павличка; побажальним і обнадійливим – Юрія Щербака; найскром-

нішим і дуже щемним – Лесі Вороніної – дитячої письменниці та ведучої програм на радіоканалі «Культура». Дружиною Євгена Гуцала вона була за життя майстра і вважає, що їхні шляхи перетнулися з Божої ласки.

А вечір цей був особливим ще й тому, що всі присутні мали змогу побачити і почути фрагменти документального фільму про Євгена Гуцала та насолодитися виступами артистів, для яких ані творчість, ані постань цього письменника не є відкриттям.

Надзвичайним був виступ дуету «Сестри Тельнюк», особливо звучала скрипка в руках маестро Кирила Стеценка, як завжди, запалили публіку виступи «Шпилясті кобзарі». А завершили концертну програму учасники гурту «Хорєя козацька» і Тарас Компаніченко, пісні яких давно вже сприймаються публікою чи не як гімн патріотів, бо присутні в залі слухали їх стоячи.

А ще у той вечір прозвучала поетична лірика Євгена Гуцала, яку знають не всі, та дуже хотіла почути Леся Воронина. Читав поезію заслужений артист України Борис Лобода. Та настільки красиво і натхненно, що в залі панувала незвичайна, якась інтимна тиша, а жінки зітхали так смачно, що стало зрозуміло: написані вірші Євген Гуцало присвятив коханій. А кохання перемагає все.

Фото Володимира ОСИПЕНКА

Книжки, що здивували Президента

Президент України Петро Порошенко оприлюднив список книг, які його здивували.

Усього в списку шість книг, виданих у 2016 році.

«Спогади», Павло Скоропадський

Великороси кажуть: «Ніякої України не буде», а я кажу: «Що б не сталося, Україна в тій чи іншій формі буде. Неможливо змусити річку йти проти течії, так само і з народом, його не змусиш відмовитись від своїх ідеалів».

«25 перемог України», Олександр Палій

В історії України були цілі епохи, коли масштабні напади ворогів відбивались по кілька за рік. Щоб зберегтися на такій

привабливій і жаданій для ворогів землі, наші предки не могли не перемагати.

«Тамплієри», Сергій Жадан

Коли стоїш під небесами зими, / І небеса розвертаються й відпливають геть, / Розумієш, що жити потрібно там, де тебе не лякає смерть.

Secondhand time, Світлана Алексієвич
 Ніхто нас не вчив, як бути вільними. Нас вчили, як вмирати за свободу.

Антологія української поезії ХХ століття від «А-ба-ба-га-ла-ма-га»

Цікава та унікальна збірка української поезії, десятки відомих та малознаних імен – Павло Тичина, Богдан-Ігор Антонич, Освальд Бурггардт (Юрій Клен), Михайль Семенко, Олена Теліга, Олег Ольжич.

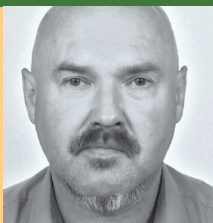
«Казимир Малевич. Київський період 1928–1930», Тетяна Філевська

Це книга про київський період життя «найвідомішого киянина світу» – ґрунтовна збірка спадщини Малевича у Києві.

* * *

Нагадаємо, раніше директор видання «Основи» Дана Павличко назвала десять книг лауреатів Нобелівської премії, які радить почитати.

Також одне з найавторитетніших видань світу The Washington Post підбило підсумки минулого року й опублікувало список найбільш значущих книг. Видання обрало 10 найкращих книг, завдяки яким запам'ятається 2016 рік.

редактор
Сергій БАХІН

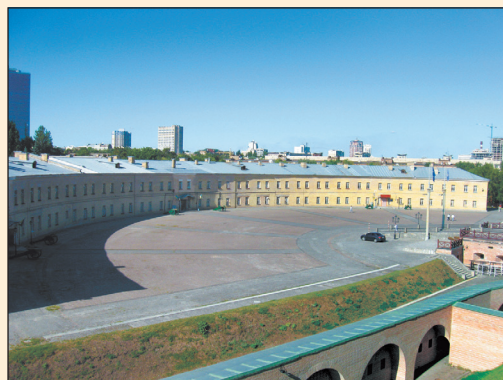
пам'ять

ПОВСТАННЯ 1863 РОКУ ВШАНУВАЛИ У «КИЇВСЬКІЙ ФОРТЕЦІ»

День 22 січня пам'ятний не тільки для українців, а й для наших сусідів – поляків. Саме цього дня 1863 року вибухнуло польське повстання проти царату.

Цю пам'ятну дату нинішнього року святкували у музеї «Київська фортеця». Участь взяли високопосадовці з Польщі, зокрема, посол Польщі в Україні Ян Пекло. Прибув у фортецю і посол Литви Маріус Януконіс. Розпочалася акція покладання квітів і молебнем біля меморіальної дошки, присвяченої повстанцям, котрі були замордовані царським режимом.

Частина «Київської фортеці» після повстання 1863 року була переобладнана під тюрму, призначену для повстанців. Тут утримували близько трьох тисяч в'язнів. Нещодавно завдяки польським організаціям в Україні у «Косому капонірі» музею «Київська фортеця» зробили нову експозицію, присвячену повстанню 1863 року. Тож усіх гостей заходу запросили на оновлену виставку, на котрій демонструється мапа бойових дій, відеофільм, в якому реконструктори відображають події того часу.

Також відтворені камера, де перебували ув'язнені, кімната слідчих, де відбувалися допити заарештованих. Чимало пам'яток розповідають про керівників повстання, про партизанську боротьбу у Правобережній Україні. Також вивішений стяг з написом «За вашу і нашу свободу», що символізує єднання трьох головних етносів часів незалежної Польщі – поляків, литовців і українців. Варто нагадати, що повстання поляків проти царату підтримали литовці та частина українців.

Під час виступу Ян Пекло нагадав про важливість дня 22 січня – як для поляків, так і українців. Згадав і нашого генерала Марка Безручка, який у 1920 році боронив Польську державу, за що має величезну пошану в наших сусідів. Маріус Януконіс визнав: тодішнє повстання закінчилося трагічно, але воно створило середовище й умови, за яких у 1918 році були утворені незалежні Польща і Литва.

На жаль, сьогодні в Україні мало знають про цю сторінку в нашій історії, тож керівник Меморіального комплексу «Биківнянські могили» Валерій Філімоніхін запропонував організувати круглий стіл на цю тему. Адже можна відкрити багато нового в історії України. Як розповіли представники дирекції «Київської фортеці», такий форум запланований на 25 квітня цього року.

Для кількох сотень гостей, що цього дня прийшли вшанувати пам'ять борців за волю, виступив ніжинський хор «Світич» Державного університету імені Гоґоя. Студенти виконали гімни України та Польщі, а також заспівали відомі польські твори, пов'язані з тими подіями.

Сергій БАХІН

Сергій БАХІН

Євгена Коновальця вшанували у День Соборності України. На честь державотворця встановили почесну дошку.

Відтепер пам'ятна плита висітиме на будинку по вулиці Січових Стрільців, 24. Місце обрано не випадково. Саме тут розташовувався штаб цього військового формування за часів Української революції 1917–21 років. На відкритті виступили представники Адміністрації Президента, Уряду, КМДА, депутати ВР і Київради.

Віце-прем'єр Павло Розенко провів аналогію між тим періодом і теперішнім, пообіцявши, що цього року Збройні сили України отримають 120 мільярдів гривень з бюджету на підтримку своєї оборонноздатності. Міністр культури Євген Нишук, який народився і виріс в Івано-Франківську, пригадав, як у часи розпаду СРСР його рідну вулицю перейменували на честь Коновальця і як він у батька розпитував про видатного українця.

Найяскравішим став виступ учасника бойових дій на Донбасі Ярослава Лютюго. Вояк назвав Євгена Коновальця єдиним ефективним командиром, котрий вдало провів АТО, маючи на увазі придушення формуванням полковника більшовицького повстання у Києві на початку 1918 року. Коновалець став зразком українського офіцера, він – символ, і недарма його ім'я вибито на бронема-

На спомин про Коновальця

шинах, що перебувають зараз на фронті, зауважив Лютий.

Прийшов на відкриття і керівник Музею Української революції 1917–1921 років Олександр Кучерук. Коментуючи подію, він розказав, що на початку свого формування Галицько-Буковинський курінь, який очолював Коновалець, перебував у приміщенні Комерційного інституту, що на вулиці Пирогова, 7. Формувався він у 1917 році переважно з колишніх вояків Австро-Угорщини українського походження, що потрапляли у російський полон протягом Першої світової війни. Як правило, це були галичани

чи буковинці, а початкова чисельність підрозділу не перевищувала ста людей.

Поступово кількість вояків збільшувалася, і ділити зі студентами приміщення було не з руки. Тож на стику 1917–18 років бійці «переїхали» на теперішню Січових Стрільців: у дворі вони селилися у казармах, а будинок уздовж дороги став їхнім штабом.

Там вони пробули до квітня, поки їх формування не розпустив гетьман Павло Скоропадський. Втім, уже через кілька місяців вони за згодою Скоропадського «відтворилися», але вже у Білій Церкві. Після програву німцям, що підтриму-

вали Павла Скоропадського, останній хотів переорієнтуватися на росіян, але підрозділи на чолі з Коновальцем наприкінці 1918 року розбили гетьманське військо під Мотопівкою і повернулися до Києва – у ту ж саму резиденцію, та пробули там ще декілька місяців. На думку Кучерука, Коновалець був дуже здібним військовим менеджером, як би про це сказали зараз.

Напередодні Дня Соборності відкрили меморіальну дошку ще одному видатному вітчизняному діячеві, що прислужився теперішній незалежності України, – В'ячеславу Чорноволу. Її встановили на будинку, де розташовувався штаб Народного руху України у 1990-их роках минулого століття. Колишній заступник генпрокурора Микола Голомша переконаний, що Чорновола після катастрофи добивали кастетом, адже на його голові виявилось 4 рани. Але ця версія ще належним чином не розслідувана.

«Український виклик»

У Києві відбулася презентація чудового видання – «Український виклик. Відкриття європейської країни»: про Україну, її різноманітні за історією й культурою краї і міста. Автор – великий друг нашої країни, німецький письменник Карл Шльогель.

Книга, що побачила світ за сприяння Представництва Фонду Конрада Аденаура в Україні, – це насамперед жест глибокої солідарності письменника, провідного європейського інтелектуала з новою Україною після Майдану. Книга складається з низки нарисів, кожен із яких розповідає про зустріч автора з одним із ключових українських міст: Киє-

вом, Одесою, Ялтою, Харковом, Дніпром, Донецьком, Чернівцями, Львовом... Це свого роду прогулянка згаданими пунктами, під час якої автор розкриває, перш за все для європейців, різні пласти життя міста: його історію, ландшафт, топоніміку, імена видатних особистостей...

У різноманітності регіонів України історик бачить не слабкість, а силу, яка зробить

її передовою країною європейського континенту. В нарисах прослідковується смислова єдність, яку Шльогель називає прагненням «збагнути нечуване багатство цієї Європи в мініатюрі», якою він бачить нашу країну. Книга народилася із бажання автора допомогти Україні й українцям повернутися на ментальну мапу Європи після століть розлуки...

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

редактор
Надія ПАСТЕРНАК

у місті лева

■ НА МІСЦІ ЗАВОДУ – ТЕАТР

У стінах колишнього заводу РЕМА на Заводській, 31 відкрився новий експериментальний театр «Гешом». Режисером проекту став професор театрального мистецтва університету криміналістики Нью-Йорка Сез Баумрін.

«Новий простір – це вулик, завжди наповнений подіями. Працюючи з місцевими студентами, я зрозумів, що в них є достатньо сміливості, аби пробувати щось нове, експериментувати. Наша робота буде дуже плідною і творчою», – розповів Сез Баумрін.

У першій виставі «Чужинець на чужині» зіграло 14 акторів, кожен із яких створив по три неповторних персонажі. Робота побудована на різних літературних творах, зшитих разом. Ці сорок дві історії, які були показані на сцені, для кожної людини мають різне значення, але засвідчили те, що в театральному житті Львова відбувається щось незвичайне.

■ МУЛЬТИК ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КНИЖОК

У Львові презентували мультиплікаційний фільм, покликаний популяризувати читання книжок. Про це повідомляється на сторінці проектного офісу «Львів – місто літератури ЮНЕСКО».

«Чи знали ви, що у місті літератури з'явилася нова героїня-талісман? Відтепер кожен та кожна мають змогу відкривати для себе чарівний світ книжок ще й разом із Басею – дівчинкою із літературною головою», – йдеться у цьому повідомленні.

■ КОНКУРС НА НАЙКРАЩИЙ СИЛУЕТ ФРАНКА

Міжнародний фонд Франка оголосив конкурс на найкращий силуетний портрет поета. Переможців визначить спеціальна комісія, до якої увійдуть мистецтвознавці та франкознавці.

«Портрет має бути оригінальним, що забезпечуватиме його впізнаваність та візуальну ідентифікацію із зображенням Івана Франка, має містити зображення Франка у профіль. Портрет має відповідати вимогам для виготовлення його на рекламних носіях», – інформують організатори.

Конкурс проводять із 1 лютого до 9 березня 2017 року, переможців оголосять 9 березня. Для учасників конкурсу встановлюються три премії: перша – 3 000 гривень; друга – 2 000 гривень; третя – 1 000 гривень.

■ ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЬВОВА ДЕМОНСТРУВАЛИ У ЛИТВІ

У Вільнюсі завершилась туристична виставка «Адвентур 2017», де Львівщина єдиною серед регіонів представляла Україну. Упродовж трьох днів область презентувала свої туристичні та курортні можливості, а також можливості мандрувати упродовж чотирьох сезонів на рік.

Литовські відвідувачі українського стенду найбільше цікавились активним відпочинком у Карпатах, историко-культурною та архітектурною спадщиною. Литовці також дізнались про можливості відпочинку людей з особливими потребами та про відновлення прямого авіасполучення зі Львова до Вільнюса з 27 березня цього року.

Надія ПАСТЕРНАК

У Палаці мистецтв відкрилась виставка малярства і ткацьких робіт доцента Львівського національного університету імені І. Франка, кандидата фізико-математичних наук, викладача кафедри прикладної математики Ольги Коссака, яка обрала творчий псевдонім Ева Гата.

Назва цієї виставки – «Лабіринти». Мабуть, у цьому є певна закономірність, що людина, яка працює у сфері точних наук, щось переносить звідти у мистецтво.

«Лабіринт – це така конструкція, яка не має ні тупиків, ні розгалужень. Це – одна-єдина стежка, яка веде до центру і виводить із центру, – пояснює авторка. – Лабіринт складний тим, що дуже важко дійти до центру. На цій дорозі можуть бути ідеї, розчарування, а коли доходимо до центру, то потрапляємо в такий тупик, де дістаємо одкровення, й коли виходимо з нього, му-

Ольга Коссака (Ева Гата)

симо його зматеріалізувати, бо якщо не вкладемося в матеріальну субстанцію, то наші думки не будуть нічого варті».

Особливу роль у її насичених барвами творах відіграє ілюзія світла. «Вони творять подвійне враження. З одного боку, автор немовби визначає інспірацію світла природними джерелами, з іншого – виразно тяжіє до трактування світлових потоків у космологічному, нереальному, трансцендентному вимірі, – ділиться враженнями професор, доктор мистецтвознавства Орест Голубець. – Ідея світла набирає філософського формату, духовної

чистоти, символу добра, неосяжного ідеалу божественного начала. Незважаючи на перепони, які намагається творити темрява-зло, в творах Еви Гати панує безмежна віра: усі дороги неодмінно ведуть до світла».

Художниця так і каже: «Малюю для того, щоб дарувати людям світло і тепло душі». І ще вона випромінює величезний оптимізм: «Мені не подобається, коли люди скиглять, – розповідає мисткиня. – Кожен прийшов на світ творцем. Навіть одна людина може змінити світ. Якщо піднесе свої вібрації високо, вона стає близь-

ко до божественної сутності. Ці вібрації передаються іншим, іде ланцюгова реакція...»

Ева Гата не має мистецької освіти, але не перестає дивувати своїм творчим потенціалом. Вона також відома і як автор художньо-філософських творів. Писати і малювати вона почала уже в зрілому віці, й та зріла енергія раціонального та емоційного вибухнула кольором, символами, своїм власним почерком і своїм оригінальним, справді математичним мисленням.

«Хочу сказати ще одну надзвичайно важливу річ: війна в Україні закінчиться тоді, коли всі почнуть розмовляти українською мовою. Ті, що називають себе українськими патріотами і розмовляють російською мовою, ллють воду на чужий млин, вони енергетично допомагають ворогу. Коли ж ми усі перейдемо на українську мову, почнемо по-інакшому вібрувати – і війна зупиниться», – Ева Гата пише про це книжки. Свою дванадцятку книгу «Коріння світла» вона презентувала під час відкриття виставки.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

Полтавчанин на львівській сцені

У Театрі юного глядача відбувся бенефіс народного артиста України Сергія Кустова.

Полтавчанин Сергій Павлович Кустов віддав Львівському театру юного глядача (нині Перший український театр для дітей та юнацтва) майже п'ятдесят років свого життя. Приїхав до Львова після закінчення Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого.

У творчому доробку Сергія Кустова – понад двісті сценічних ролей: вистави за мотивами Екзюпері, Славка Мельничука («Швейк у Львові»), Мольєра («Тартюф»), Франка («Захар Беркут»), Лесі Українки (Лукаш), Старицького (Голохвастов у п'єсі «За двома зайцями»), і цей перелік можна було би ще продовжувати...

Сергій Кустов

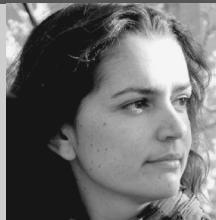
З 1965 року актор знімається в кіно. Першою його роботою стала роль Ілька у фільмі Івана Миколайчука «Бур'ян». Зйомки проходили з 1965 до 1966 рік у місті Батурині Чернігів-

ської області, в тому числі на руїнах колишнього палацу Розумовських. Із фільмів, у яких знявся актор, найбільш відомим широкому колу глядачів став телевізійний музичний

серіал «Д'Артаньян і три мушкетери», де він зіграв одного з королівських мушкетерів роти де Тревлія.

Попри сотні зіграних ролей, одним із найпам'ятніших для актора залишається образ Голохвастова, котрий уже тридцять п'ять літ посідає гідне місце у службовому мистецькому артикулі актора Кустова. Мабуть, не випадково він супроводжував соленізанта під час бенефісу. Актор побудував дійство в стилі забави давніх добрих часів Клубу творчої молоді. Цього дня серед інших побажань було й таке: поповнити лави Національної спілки письменників України, адже Сергій Кустов ще й пише та видає дитячі книжки.

 Надія ПАСТЕРНАК
 Фото Йосипа МАРУХНЯКА

редактор
Любов ЯКИМЧУК

на перехресній станції

«З МАНІНЬКОЇ, БРУДНЕНЬКОЇ, СІРЕНЬКОЇ ГАЗЕТКИ ЗРОБИВ ВЕЛИКУ ГАЗЕТУ»

Робоче навантаження у Блакитного було величезним, його серцеві напади частішали. Кажуть, у такі часи він порівнював себе з паротягом: «Старі котли, забиті рурки, погнуті клапани тремтять від напруження. У всі цілини і дірки з шумом і свистом б'є пара, як піна з рота загнаного гігантського звіра. Стрілка манометра йде до максимуму. . . Витримає чи не витримає? Візьме в гору, чи стане, вп'явшись гальмами цупко-цупко, а потім поволи, набавляючи ходи, загримить під гору і, крутнувшись у повітрі, вриється в землю трубами, косяками, вісьми на завороті?»

Василь Еллан і Лідія Вовчик, 1919 рік

– Мусить взяти. Це каже спокійний і бувалий машиніст. На цей раз витягне. А там. . .»

У листі до матері Блакитний пише: «Не приїхав я і цього року до вас – бо не зміг. Силою постанови Центральної контрольної комісії про “ремонт” – одправлено мене лікуватися і відпочивати на південь. З моїм серцем і нервами – ціле свинство. Мав я відпустки півтора місяці. Думав наприкінці повертатися через Київ і заїхати. А вийшло – не пробув і місяця. . . Виклиcano телеграмою». А також виправдовується, що не зміг її провідати. Пише про гроші, що їй надіслав, пояснює, що зароблені, а не вкрадені.

У листопаді 1924 Блакитний був одягнутий в легку шкірянку, застудився на святкуваннях Жовтневих свят. «Почалася закупорка вен, спочатку в одній нозі, потім – у другій. Він уже не міг ходити, проте ходив, і тільки після суворого наказу Політбюро припинив свою завжди гарячкову роботу в редакції», – пише Адельгейм.

Після цього Блакитного таки вмовили на госпіталізацію, а потім – поїхати в санаторій до Таганрога. І тут Василь працює: потай від лікарів спускається 130-ома східцями до моря, щоби порозмовляти з рибалками. Так він знепритомнів прямо на березі моря та прийшов до свідомості лише за дві доби.

Блакитний повертається до Харкова. Болі в серці та в ногах не припиняються, починає сліпнути, втім, не жаліється.

*О, милий друже, – знов недуже –
 О, любий брате, – розп'яте –
 Недуже серце моє, серце, мов лебідь той, ячить.
 Пише про нього Павло Тичина. ▶*

Він справді Блакитний

Любов ЯКИМЧУК

Перший редактор найбільших українських періодичних видань, поет, засновник літературної спілки «Гарт», політичний діяч, а також приятель Павла Тичини – Василь Еллан-Блакитний – не шкодував ні часу, ні здоров'я на свою діяльність.

Завдяки йому виникли такі значні на той час видання, як журнал «Червоний перець», щодвотижневик «Всесвіт» та газета «Вісті», додатком до якої була газета «Література, наука і мистецтво» (від 1925-ого – «Культура і побут»), що тепер називається «Культурою і життям».

Василь Михайлович Елланський, що потім стане відомим як Василь Блакитний, народився 31 грудня 1894 року за старим стилем – у родині священика, в селі Козли на Чернігівщині. Коли Василю було чотири роки, помер його батько, і мати лишилася сама виховувати чотирьох дітей. Тому подальша доля Василя через брак коштів була відзначена вибором навчальних закладів релігійного характеру – церковноприходська школа, Чернігівська бурса, далі семінарія. А вже потім – Київський комерційний інститут, бо туди приймали семінаристів.

До Чернігова мати Ганна Елланська з дітьми переїхала 1905 року. «Чудові краєвиди: луки, а за ними озеро. Зелень і квіти. Літо у самому розпалі. Василь цілий день немовби не при собі – щось малює олійними фарбами, замислюєть-

Володимир Сосюра і Василь Еллан-Блакитний, 1921 рік

Василь Еллан-Блакитний, 1923 рік

ся, пише...» – згадувала вона у спогадах.

Під час навчання в Чернігові у духовній семінарії, куди Блакитний вступив 1910, він разом із Павлом Тичиною відвідує «суботи» Михайла Коцюбинського. Блакитний зберіг аркуш зі своїм віршем «Старовинний цілують роля», покреслений Михайлом Коцюбинським.

*Старовинний цілують
 роля
 Білі, тонко-стрункі
 рученята...
 Сивий морок зловісно
 насовує в хату...
 Серце стис невимовний,
 розпачливий жаль...
 Заридати
 б тепер! Заридати,
 Як ридає роля...»*

Тоді серед письменників, зокрема учасників літургування «Молода муза», які просували ідеї модернізму, була популярна тема осені у віршах. Осінь, що є дощовою та непримітною, але кольоровою, стала хорошою паралеллю до «стлуплених утомами» душ українських письменників. Блакитний теж від них не відставав і, треба визнати, писав досить талановито:

*Червоні плями листу
 осіннього –
 Криваві рани
 на сірих вулицях...
 І сонце – вже не
 сонце... Тінь його
 На небі хмуриється,
 у хмари шулиться.*

«Василь нахмурено ходив по кімнаті, зачіпаючи іноді за етажерку ногою (“От чорт, упало щось”), – пише у спогадах про нього його приятель, поет Тичина. – А потім сів на канапу, і ми почали розмову: про те, що діялось у світі, що

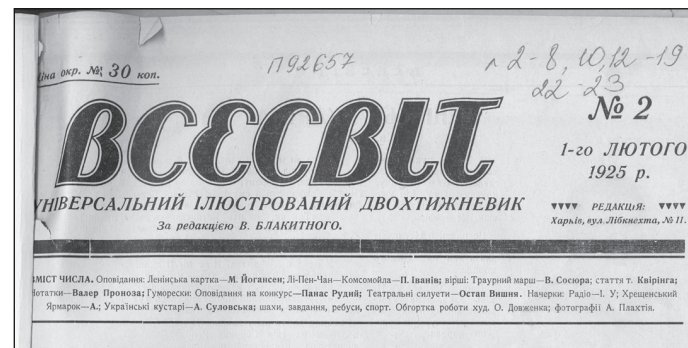
діялось на просторах царської Росії, а ще окремо про новини чернігівського життя, про новий твір Михайла Коцюбинського “Сон”, про бунт... що вже намічено у нашій семінарії».

Після вступу до Київського комерційного інституту, тобто з 1914 року, Василь Блакитний знайомиться з політичними поглядами есерів та разом з ними стає прихильником незалежності України.

Наступ німецької армії 1915 року застає письменника у Києві, його інститут через війну евакуювали до Саратова. Через слабке здоров'я Блакитного звільняють від служби в армії і він повертається в Чернігів, де займається репетиторством та час від часу навідується до Саратова. Також займається коректурою в газеті, продовжує писати вірші.

Невдовзі його обирають головою обласного Чернігівського осередку УПСР та одним із керівників Чернігівської губернської Селянської спілки. З грудня 1917 року працює в центральному друкованому органі есерів – у газеті «Боротьба».

Власне там і починається його серйозна редакторська кар'єра. Цікаво, що Блакитний належить до лівого крила есерів, котре підтримує запровадження національно-територіальної автономії України. У січні 1918 року ліве крило робить спробу здійснити урядовий переворот, що закінчується безуспішно. Блакитний потрапляє до в'язниці. Лідія Вовчик (пізніше його дружина) пише про цей час: «Я прийшла до в'язниці на побачення з Василем Михайловичем як його “наречена” за дорученням Ан-

Один із номерів двохтижневика «Всесвіт», редагованого В. Блакитним

*...Там десь на нивах Волині,
 в Галичині
 Нищить життя кулемет, –
 А ми, до всього байдужі
 і звичні,
 Проглядаєм рядочки
 газет...
 Вдумайтесь! Скільки то
 юних, хороших
 У вогких окопах кона
 Для того, щоб
 комусь були гроші...
 Щоб не «безславно»
 скінчилась війна.*

Вірш такий і тепер звучить дуже злободенно, навіть дещо публіцистично. У Чернігові Блакитний працює в Чернігівській ученій архівній комісії, бере участь у революційних гуртках.

Після революційних подій 1917 року Блакитний входить до ради організації «Просвіта», ради Комітету охорони пам'яток історії і мистецтва на Чернігівщині та навіть стає інструктором Української Центральної Ради.

дрія Заливчого – члена ЦК партії боротьбистів... Зовнішню охорону несли німці, що пропустили мене без особливих труднощів... Але внутрішня охорона була вже з “своїх” досвідчених тюремників, і мене непокоїла думка про зустріч з моїм “нареченим”, якому навіть ім'я моє навряд чи було відоме...

Дуже схудлий, блідий, аж прозорий, зі страдницьким виразом синіх очей, у яких лише на мить промайнуло здивування... “У мене, мабуть, вигляд жахливий... був важкий серцевий напад – перехвилювався я, бо загинув мій товариш по камері”... Приймаючи принесену мною передачу, він промовив: “От спасибі, велике спасибі за добрі вісті з дому, за передачу, особливо за цигарки і квіти... А я – ось – передам брудну білизну...” І в рубчиківі комірця сорочки ми одержали від нього старанно зашити записочку... ▶

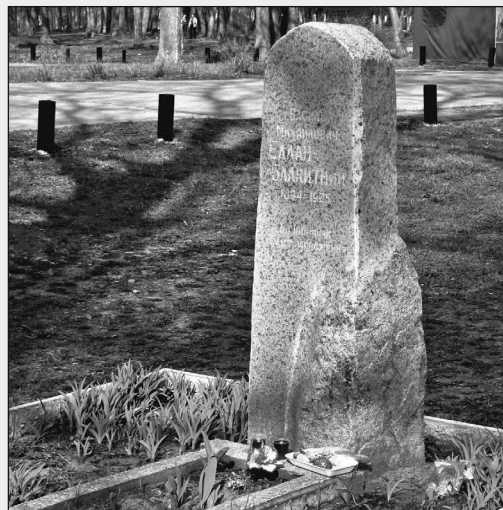
на перехресній станції

У цей час розгортається знаменита літературна дискусія, з'являється купа публікацій у періодиці.

За якийсь час до Блакитного повертається зір, утім, раптом у нього піднімається температура, яка міниться від 34 до 41 градуса. Говорили про менінгіт. Це тривало протягом семи днів. Та 4 грудня 1925 року о 4 годині 30 хвилин ночі Блакитний помер. Причиною смерті називають таку серцеву хворобу, від якої помер його батько та старший брат.

Без батька залишається дворічна дочка Блакитного – Майя, яку продовжує виховувати Лідія Вовчик-Блакитна.

Уже після смерті до Блакитного мав надійти лист, надісланий його братом-художником з Праги. Він разом із представником ДВУ в Празі Михайлом Паньковим «вирішили зробити Василеві сюрприз, потішити його: надіслали йому... колективне привітання з Праги з додатком малюнка – нового заголовка для «Вістей», що був виконаний двоюрідним братом Блакитного Іваном Модзалевським «в українському стилі». За кілька днів після відправлення цього листа у тій же газеті «Вісті» написали про важку хворобу Блакитного, а скоро й прийшла телеграма про його смерть.

Кенотаф Василя Еллана-Блакитного. Молодіжний парк у Харкові

«Тяжка хвороба (хронічний ендокардит), що тягнулася дуже довго, й надмірна праця зробили своє діло. Надломлений організм, що протягом останніх 10 місяців одважно боровся зі смертю, зрештою не витримав», – написано в некролозі, який вмістив щодвотижневик «Всесвіт».

А письменник Остап Вишня написав так: «Нема редактора чутливого, проникливого, досвідченого, знаючого... Нема редактора з широким світоглядом, з безмежними перспективами... З манійкою, брудненькою, сіренькою газетки зробив велику газету... І «Вісті». І «Всесвіт». І «Культура і побут». І «Художня бібліотека». І «Альманахи». І театр... І пісня... І образотворче мистецтво. І скрізь він».

Один із промовців під час похорону на могилі письменника сказав: «Він справді був «блакитний». Він ніжний був, фізично кволий, а мав він, «блакитний», палке серце революціонера стійкого...»

«Лідусю, – пише Павло Тичина до коханої, – нема вже Василя нашого. Нема мого найближчого. Поховали ми його за Харковом, в степу за Харковом, де місяць холодний із неба. О, як я не люблю цього місяця зимового!»

Могила Блакитного розташована в Молодіжному парку в Харкові.

Ярлик «ворога народу» на Василя Блакитного нацепили посмертно. Від цього постраждала і його дружина, яка від 1930 року жила в цивільному шлюбі з Миколою Яловим у будинку «Слово».

►Одного разу в такий самий спосіб ми одержали з в'язниці вірша...»

До берегів

уквітчано-зелених

Признали човен

мій буруни злі.

Шепоче очерет:

спочинь на сій землі.

Спали човни. –

Стини свій

льот шалений.

...Але сестриця –

чайка білокрила

Над морем зойкнула:

«Я гину... ти борись!»

Примчався вихор-брат...

Вітрила нап'ялись.

– Вперед! Завжди

вперед

несить

мене, вітрила!

Лише наступ більшовиків врятував Блакитного від розстрілу. «Одного разу, влітку 1918 року, повернувшись увечері додому, – згадує Л. Лиман, – я дізналася, що до мене заходив Василь, який втік з Київської в'язниці. Я була дуже здивована, що він приходив до мене, вдягнений, як казали, в елегантне вбрання, у той час, коли я завжди пам'ятала його в старенькій потертій студентській тужурці. То було маскуванням, бо був він тоді на нелегальному становищі. Вранці другого дня я розшукала його у сестри (Елланської) на вулиці Сіверянській, де він тимчасово переховувався».

Після захоплення України більшовиками Блакитний намагається з ними співпрацювати. Втім, спроби сформувати ставлення до України як до незалежної держави Блакитному не вдаються.

За часів діяльності Центральної Ради Блакитний перебуває в опозиції до неї, а під час Гетьманату Скоропадського працює у підпіллі.

Під час окупації України Денікінін у серпні-грудні 1919 року Блакитний теж перебуває у підпіллі. У цей час боротьбисти відігравали основну

Лідія Вовчик із подругою Кароллою Бассехес, 1921 рік. Харківський Літмузей

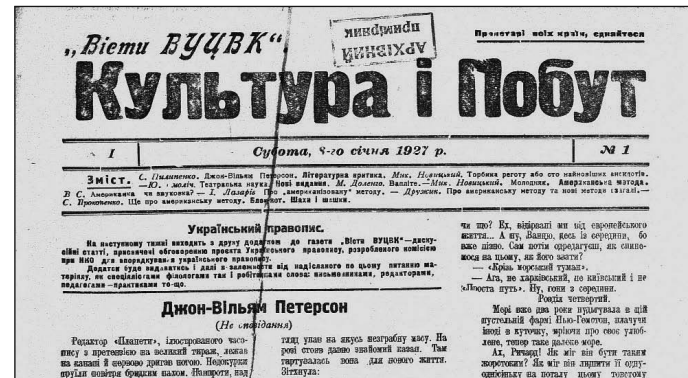
Зустріч харківських і київських митців. Київ, 1923 р. Зліва направо, перший ряд: Максим Рильський, Юрій Меженко, Микола Хвильовий, Майк Йогансен, Григорій Михайлов, Михайло Вериківський. Другий ряд: Наталя Романович, Михайло Могиланський, Василь Еллан-Блакитний, Сергій Пилипенко, Павло Тичина, Павло Филипович. У третьому ряду стоять: Дмитро Загул, Микола Зеров, Михайло Драй-Хмара, Григорій Косинка, Володимир Сосюра, Тодось Осьмачка, Володимир Коряк, Михайло Івченко

роль у борні проти нової влади, адже місцеве населення не підтримувало більшовиків. Власне тоді з лівого крила есерів виникає «партія боротьбистів».

Буремного 1919 року Блакитний разом з іншими боротьбистами їде до Москви для переговорів про вступ боротьбистів до Комінтерну, міжнародної організації комуністичних партій, щоби представляти там український пролетаріат. Блакитному шлося про визнання повної рівноправності між Україною та Росією, створення незалежної української армії, право самостійного керування своєю економікою та провадження політики українізації. Комінтерн не погодився та запропонував вступати до КП(б)У, яка входила до Комінтерну. Тобто боротьбистам не хотіли визнавати окремим суб'єктом. Утім, Ленін особисто обіцяє боротьбистам високі посади у партійно-державному апараті радянської України, тому партія «Боротьба» ухвалила

рішення самоліквідуватися. У березні 1920 року відбувся вступ боротьбистів до КП(б)У, куди прийняли близько 4 тисяч людей.

Незабаром після об'єднання з більшовиками кар'єра Васи-

Газета «Культура і побут», започаткована В. Блакитним

ля Блакитного їде вгору. Серед іншого, його призначають головою колегії Державного видавництва України, а пізніше – відповідальним редактором урядової газети «Вісті ВУЦВК» та додатка до неї «Література. Наука. Мистецтво», що згодом називається «Культура і побут». Власне, від «Культури і побуту» і тягнеться історія газети «Культура і життя», яку ви зараз тримаєте в руках.

«Еллан у кімнатці за скляними дверима диктує друкарці статтю до газети. Василь ходить по кімнаті, іноді зупиняється і рукою щось в повітрі наче підкреслює. І знов, думаючи, ходить», – згадує Тичина.

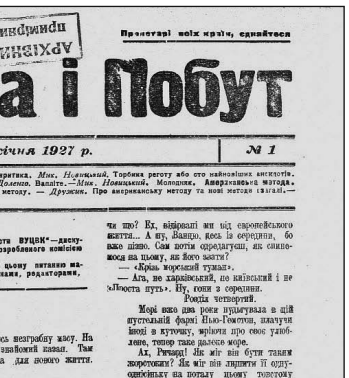
Блакитний намагається займатися політикою українізації. Втім, через критику

проросійськи налаштованої більшості Блакитного виводять зі складу ЦК КП(б)У та в нього не лишається іншого виходу, як зосередитися на редакційній роботі.

«Скільки труднощів поставало на шляху до створення нової газети – цукровий папір, зруйнована друкарня, голодні робітники; не вистачало людей, бракувало електроенергії... Бували дні, коли газету друкували «вручну», але навіть у тиражі кількості примірників вона йшла у найдальші закутки», – пише про цей час Євген Адельгейм. У газеті Блакитний друкує поета Володимира Сосюру, Остапа Вишню, приводить в українську літературу нові імена.

Також Блакитний у цей час працює для журналу «Червоний перець», для якого малює свої шаржі Олександр Довженко. За його участю засновано щодвотижневик «Всесвіт» та журнал «Шлях мистецтва». Засновує та редагує газету «Селянська біднота».

«Пам'ятаю, як Блакитний, зайшовши якось до «Селянської бідноти», розпочав зі мною дис-

кусію на тему економічного матеріалізму, – пише у спогадах Майстренко. – З тієї дискусії я зробив висновки, що сам Блакитний лише перебудовується на марксистські позиції..., але марксистом ще не є».

1923 року Блакитний створює «Гарт», що називає себе «спільною пролетарських письменників», та збирає докола себе таких письменників, як Остап Вишня та Сергій Пилипенко. Того ж року засновується північноамериканська філія «Гарту», куди увійшли Микола Тарновський, Мирослав Ірчан, Іван Кулик та інші українські літератори, що мешкали в США та Канаді.

Довіра влади до Блакитного була настільки великою, що він отримав мандат на підпис договору про заснування СРСР.

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

театр

■ ХРАМ ЙОГО ДУШІ

Коли бачилася зі своїм дядьком Віктором Цимбалістом, у пам'яті завжди зринали слова О. Довженка про батька: «Багато я бачив гарних людей, але такого, як батько, не бачив... З нього можна було писати лицарів, богів, апостолів».

25 січня 1931 року у селищі Червоному Андрушівського району Житомирської області народився Віктор Петрович Цимбаліст.

Народився у талановитій співочій родині. У місцевому селищному клубі його батьки виконували на сцені арії Карася і Одарки із твору С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм». А вдома – у святкові дні, коли збиралася уся родина, – він слухав пісні про козака, що притомився у дорозі, про чумаченьків, які верталися додому з далекого Криму, про червону калину при дорозі, про дівчину «з горіха зерня». І вбирав у себе весь дух рідного краю, наповнювався багатством світу і мріяв усе це передавати людям зі сцени.

Тому після закінчення Червінської середньої школи він вступив до Київського державного інституту театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого (майстерня Гната Юри), який закінчив у 1952 році, а в 1957 – став випускником ще й Київської консерваторії (клас Івана Паторжинського).

Навчаючись в інституті, він приїздив на канікули додому і нам, близьким, показував чудеса театрального мистецтва. А ми втішалися і дивувалися, коли чули з-під столу кукурікання півня або гавкіт собаки, які він так майстерно відтворював. А потім співав – могутнім сильним голосом, у який впліталися ніжність і тепло, оксамит і шовк. Його спів підхоплювали інші члени родини, і на всю вулицю лунав злагоджений хор. Це були незабутні миті!

А потім, після закінчення навчання, став актором Українського національного драматичного театру імені Івана Франка.

Ми приїздили до театру І. Франка на вистави, у яких він грав. А це «Патетична соната» і «Сни по Кобзарю», «Блез» та «Майстер і Маргарита», «Тев'є-Тевель» і «Талан», де в ролі Степана Безрідного він ніби грав самого себе – людину, яка безкорисливо служить людям і мистецтву. І здавалося: жодна із ролей, написаних і ненаписаних, не була достойною його високого таланту, його мудрості та краси. Він умів із найменшого епізоду зробити прекрасну сценічну новелу, бо всім своїм єством та енергетикою відчував глядача, знав психологію театального мистецтва.

Він був зразком для інших акторів, хоча нікого не повчав, не робив зауважень, а лише своїм талантом і майстерністю закликав їх до успіху. І колеги були йому за це надзвичайно вдячні.

Помер актор 30 січня 1998 року в Києві. Уві сні, тихо, сумирно, без метушні. Яким був у житті, таким і в смерті: нікого не напружувати, нікому не завдавати клопоту. Помер, як помирають праведники.

Зоя ПАЦАЛО

Фатальний сюрприз

Леся САМІЙЛЕНКО

У столичному Академічному Молодому театрі відбулась довгоочікувана прем'єра вистави «Гагарін і Барселона». Чому довгоочікувана?

Бо створена за опусами чи не найепаатажніших і популярних сучасних письменників, творами яких захоплюється молодь, а читачам старшого покоління вони не лише цікаві, але й корисні. Хоча б тому, що розкото і вільно відтворюють сучасне реальне життя.

Тож і не дивно, що до створення цієї вистави долучилися і зовсім молоді митці, студенти курсу народного артиста України Богдана Бенюка, які чи не всім колективом були присутні на прем'єрному показі. Вони реагували на все, що відбувалося на сцені, так активно, що в залі запанував позитивний настрій. А молодь здатна його створити.

А про настрої та специфіку сприйняття цієї вистави згадалося неспроста, адже вона є соціально-психологічною трагікомедією, надто глибокою за змістом, але з елементами візуального андеграунду. Недодивитися – після оголошеного «абзацу», яким закінчилась перша дія «Гагаріна і Барселони», – просто неможливо. Адже

після «абзацу», як правило, починається далі...

Оздоблена кінопроекторними вставками, які додали сценіграфічному задумові особливого змісту, наближаючи похмурі реалії життя героїв від «буракового інстинкту» до космічного польоту і високого звучання людських почуттів, мала українська проза стала вибухом на полігоні київського театального життя. Дійство презентували художній керівник проекту «Про-За-Театр» Андрій Білоус та його команда

Тут все, як у нашому житті, – суцільна еkleктика і проблеми непорозуміння між представниками різних поколінь у родині, класична тема батьків і дітей... Але обіграна і засмакована так, що кожен глядач хоча б трішечки, але згадає і своє з інтимного життя. Сарказм, якого не бракує у творах Сергія Жадана та й Любка Дереша, у виставі підкреслю-

ють так звані декорації. Всі «інтимні» сцени є такими, бо відбуваються у ванній балії, а шлунково-кишкову залежність людини оспівано у творчій «співпраці» з холодильником однієї з радянських марок а-ля 70-і, який грає особливу роль у мініатюрі за оповіданням «Тату, ваш син – вегетаріанець!»

Але задум митців створити виставу, яка буде одним цілим твором про життя та почуття, виявився вдалим. Адже поєднати досить різностильових сучасних письменників і водночас показати колорит їхніх творів в усій різнобарвності – завдання досить непросте. У спектаклі використано шість оповідань: «Поцілунок у снідницю» та «Два квитки до опери» Євгенії Кононенко; «Територіальні води її ванни» Сергія Жадана; «Тату, ваш син – вегетаріанець» Любка Дереша; «Ще один гарний день» Юрія

Винничука; «Гагарін і Барселона» Руслана Горового. Тож неспроста і про ментальні відмінності у творчій палітрі цих письменників подумалося. Але вистава не втратила ані колориту, ані впізнаваності стилю жодного з них.

Як висновок, напрошується така банальщина, що кохання і життя закоханих мають спільні проблеми, які поєднують навіть «непоєднуваних» представників різних регіонів. Головне – показати все це так, щоб люди могли і подумати, і посміятися. А всього цього у «Гагаріні і Барселоні» вдалося. Та ще й робота провідних акторів, метрів Київського академічного Молодого театру: Валерія Шептекті, Тетяни Стебловської, Ярослава Гаврилюка, Ірини Кравченко – в єдиному ансамблі з молодими, але популярними: Олександром Ромашком, Іванною Бжезінською, Артемом Атаманюком, Марією Пустовою, Олексієм Нежурком та іншими – викликає суцільний захват публіки.

Актори створюють своєрідне середовище для «помислового» спілкування з глядачами, нібито перевіряючи свої дії і думки з ними, кому вони прагнуть їх подати. А підсилює цю силу медитації музичний супровід. Бо пісні інді-рок-гурту Vivienne mort, які звучать у виставі, співзвучні всьому сценічному дійству.

ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника державного підприємства «Київська державна фабрика театального реkvізиту» 23.01.2017

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду директора державного підприємства «Київська державна фабрика театального реkvізиту» (далі – Підприємство) (вул. Златоустівська, 53, м. Київ, 01135).

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 23.01.2017 року до 21.02.2017 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 23.01.2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Підприємства на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

– визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

– мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи з позначкою «Документи на конкурс «КДФТР» надсилаються на поштову та електронну адреси: вул. І. Франка, 19, м. Київ,

01601, відповідальна особа – **Тищенко Людмила Олександрівна**; контактний телефон: (044) 234-39-93; електронна адреса: pyndykivska.u@gmail.com.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Підприємства на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 23.01.2017 року та закінчується не пізніше 23.03.2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомостей про матеріально-технічну базу Підприємства, фінансову звітність за попередній бюджетний період Підприємства, можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «Вакансії»).

Музика

■ ВІД НАРОДНИХ ДЖЕРЕЛ

На Мелітопольщині серед багатьох сіл та селищ району виділяється один мальовничий куточок – Данилоіванівка.

Недаремно, останнім часом, село все частіше називають – «співуча» Данилоіванівка, бо прославились його мешканці своїм чудовим співом не лише в районі та області, а навіть у Києві.

Лише за останні роки зі слів жителів Данилоіванівки, Нового, Садового, учасниками ансамблю записано більше 30-ти автентичних фольклорних та народних творів.

Яскравою творчою подією в житті ансамблю стала поїздка у складі кращих художніх колективів Запорізької області до м. Києва, де вони приймали участь у звітному концерті «Ми – Запорожці» в Національному палаці «Україна». Звідти повернулись з новими враженнями та натхненням для великих творчих планів.

Колектив активно запрацював на повну силу: проводились концерти, побудовані на народному та фольклорному матеріалі; «Веснянка» приймає участь в районних та обласних святах.

Саме завдяки високому виконавському рівню та активній творчій позиції ансамбль став переможцем районних фестивалів-конкурсів: «Степова симфонія відродження», «Талантами завітчане село», «Салют талантов в честь тебе, Победа», «Пісенний дзвін Великій Перемозі», «Веселей звени, частушка!» та дипломантом обласних, регіональних фестивалів, конкурсів «Запорозька Січ», «Без верби і калини нема України»; «Злагода – 2000».

Колектив часто запрошується для участі в обласних концертах, присвячених визначним подіям Запорізької області. За активну пропаганду народного мистецтва та високу виконавську майстерність ансамбль «Веснянка» нагороджується Грамотою Запорізької обласної державної адміністрації та Дипломом Запорізького обласного методичного центру народної творчості.

Станом на 2016 рік народний аматорський фольклорний ансамбль «Веснянка» – переможець багатьох обласних та Всеукраїнських конкурсів і фестивалів: «Степова симфонія відродження», «Запорозька спадщина», «Покрова на Хортиці», «Грай, гармонь», «Сорочинський ярмарок», «Грай, музико», Всеукраїнський телепроект «Фольк-music».

Ансамбль «Веснянка» запрошується на уроки народознавства в сільські школи, на святкування «Дня козацтва» в Мелітопольське училище культури, виступає на районних заходах перед працівниками сільських клубних закладів району, організовує концертну діяльність, проводить практикуми і майстер-класи для керівників районних, обласних аматорських колективів.

Д. ПЕТРЕНКО, Т. СЕРГЄЄВА

Мистецтву музики священної слугуючи

Так назвали концерт, подарований Київським інститутом музики імені Р. Глієра та ювіляром своїм прихильникам, друзям і співробітникам. Свято відбулося 18 січня 2017 року у Великому залі Київської музичної академії імені П. Чайковського.

Концерт був професійним і добре продуманим, він приніс радість присутнім. Хоч не було привабливих афіш і спеціальних запрошень, публіка прийшла на виступ диригента Олега Мамченка, власною присутністю і гучними оплесками засвідчивши свою прихильність і любов до ювіляра.

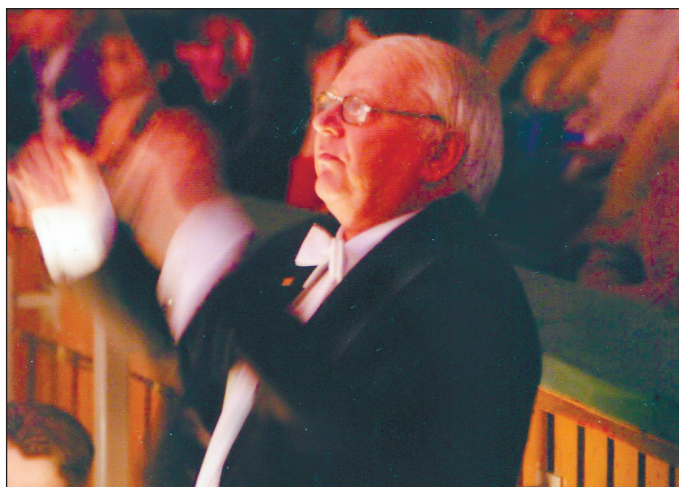
Олег Мамченко – заслужений діяч мистецтв України, доцент – на цьому концерті виступив як симфонічний диригент, і це його головна професія. Керування оркестром – улюблена справа майстра. О. Мамченко представляє одну з кращих диригентських шкіл України – Львівську школу М. Колесси, він навчався у класі професора, народного артиста України Ю. Луціва. Навчання диригуванню не закінчилося у стінах Львівської консерваторії імені М. Лисенка, а також у філармонійному оркестрі, творче спілкування і співпраця з професором продовжувалася ще багато років. Головне для диригента – вникнути в суть музичного твору і надати йому власного трактування.

У роботі Олега Миколайовича все продумано і впоряд-

ковано. Він, маючи у своєму диригентському портфелі справді величезний репертуар, готує кожну програму творчо й старанно. Нам доводилося слухати концертні виступи Мамченка-диригента з різними творами – класичними, романтичними і сучасними. Важко зараз віддати якомусь автору чи стильовому напрямку перевагу. Це симфонічна музика Д. Шостаковича, Б. Лятошинського, С. Прокоф'єва, Р. Глієра, Ф. Ліста, П. Чайковського (перелік можемо ще довго продовжувати).

На ювілейному вечері О. Мамченка виконував симфонічну поему «Франческа да Ріміні» Чайковського.

Василь Василенко – народний артист України

Твір написано композитором у 1876 році, але він і тоді, й у наступні роки звучав у багатьох країнах світу. Виконавське трактування О. Мамченка цікаве й переконливе: образи Чайковського в оркестрі, яким керує Олег Миколайович, «оживають» з усією виразністю: драматизм і трагедійність доведені до граничних меж (крайні частини поеми), ніжність мелодичного розгортання сповнена неймовірної краси (середина форми). Твір публіка слухала з підвищеною увагою.

Ми розуміли, що інтерпретація О. Мамченка симфонічної поеми буде чудовою, бо вона є у постійному репертуарі диригента – серед його улюблених творів. Принагідно зауважимо, що «Франческа да Ріміні», як і Симфонія № 5 та «Італійське капричіо» Чайковського, звучали під орудою О. Мамченка у Будапешті в 2011, тріумф був нечуванний. Але і в Києві ця програма мала великий успіх. На концерті 18 січня «Франческа...» Чайковського розхвилювала слухачів і драматизмом, і сердечною лірикою, і фантастикою, і демонічним буревієм, і лагідністю людських почуттів. О. Мамченко – майстер своєї справи, оркестр виконує волю керівника, відчуває його мануальні жести і тонко реагує на них.

У концерті взяли участь учні О. Мамченка. Один із перших – Василь Василенко, сьогодні – народний артист України, лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка. Він вражає виконав «Танець лицарів» з балету «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва. Студент Інституту музики імені Р. Глієра В. Шрамко, який зараз навчається у класі О. Мамченка, вправно керував оркестром, акомпануючи студентці-флейтистці М. Орашвілі – «Скерцо» із сюїти № 2 Й. Баха.

Звучало багато вокальної музики – фрагменти з опер, оперет, романси та пісні. Їх виконавцями були досвідчені митці – народні артисти, заслужені діячі мистецтв, заслужені артисти України: Світлана Кисла, Микола Коваль, Оксана Петрикова, Світлана Боровик, Віктор Тетеря та інші. Усім виконавцям толерантно акомпанував Державний академічний естрадно-симфонічний оркестр України під керівництвом Олега Мамченка.

Ювілейний концерт пройшов з успіхом, із сердечним теплом артистів. Слухачі щиро відгукувалися на чудово виконану музику. Було багато квітів і багато щирих оплесків, радісних облич і щасливих посмішок.

Степан ЛІСЕЦЬКИЙ,
кандидат мистецтвознавства

інформуємо

■ ЗВІТ ПЕРЕД КРАЯНАМИ

Слов'янські письменники з Павлом Кушем, головою Донецької письменницької організації

У Слов'янську, в одній із навчальних аудиторій Донбаського державного педагогічного університету, відбулася творча зустріч студентів та викладачів із письменниками-земляками.

Учасниками заходу стали члени Національної спілки письменників України Володимир Глущенко, Валерій Романько, Микола Сіробаба, Олександр Яровий, а також голова донецької письменницької організації Павло Куш, який приїхав на зустріч із Києва.

Павло Куш презентував свою нову книжку для дітей «Чотири нявки і ВІН» – про пригоди котів у зоні АТО, коли вони усвідомлюють, що люди залишили їх напризволяще. Очічник письменників Донеччини розповів про свої поїздки у прифронтову зону та бажання написати таку книгу, яка була б цікавою і дітям, і дорослим.

Павло Куш презентує свою нову книгу

Викладач педуніверситету, доцент Валерій Романько розповів про літературне життя на Слов'янщині, конкурс імені М. Петренка та свої краєзнавчі та літературознавчі праці. Професор цього ж вишу, поет Володимир Глущенко прочитав декілька своїх віршів, які викликали зацікавленість аудиторії. Поет і прозаїк Олександр Яровий також продекламував свої поезії – як уже відомі читачам, так і ті, котрі ще не були надруковані. Доцент, поет Микола Сіробаба, який вів цю зустріч, давав коротку характеристику своїм колегам по перу.

Письменники відповіли на низку запитань, які цікавили студентську молоддь: у чому особливості творчості сучасного літератора, який сьогодні стан справ у Національній спілці письменників України, як стати майстром слова тощо.

Працівники пера побажали молоді успіхів у навчанні, а також творчих досягнень на ниві літературної творчості, де чимало студентів, як вони зізналися, роблять сьогодні перші кроки.

Олександр РОМАНЬКО,
член Національної спілки журналістів України

ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника Національного історико- археологічного заповідника «Кам'яна Могила» 23 січня 2017 року

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» (далі – Заповідник) (вул. Заповідна, 1, смт Мирне, Мелітопольський район, Запорізька обл., 72350).

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 23 січня 2017 року до 22 лютого 2017 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 23 січня 2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами та презентації запропонованих проектів програм розвитку Заповідника на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не

знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копії документів, що посвідчують особу, копії документів про вищу освіту;

ОГОЛОШЕННЯ щодо добору кандидатів від громадських організацій у сфері культури для включення до складу конкурсної комісії з конкурсного добору на посаду генерального директора Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила»

Відповідно до Закону України «Про культуру», Міністерство культури України наказом від 20.01.2017 № 36 оголосило конкурс на посаду генерального директора Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» (далі – Заповідник).

Керуючись частинами 3 та 6 статті 213 Закону України «Про культуру», Міністерство культури України розпочинає прийом пропозицій від громадських організацій у сфері культури відповідного функціонального спрямування щодо кандидатів для включення до складу конкурсної комісії з конкурсного добору на посаду генерального директора Заповідника.

Членами конкурсної комісії можуть бути:

– незалежні фахівці у сфері культури, публічного або бізнес-адміністрування;

– члени професійних, творчих спілок, об'єднань, асоціацій, організацій у сфері культури, зареєстрованих відповідно до закону;

– члени міжнародних об'єднань, асоціацій, організацій у сферах культури.

Членом конкурсної комісії не може бути особа, яка:

– за рішенням суду визнана недієздатною або її дієздатність обмежена;

– має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькою особою або членом сім'ї учасника конкурсу чи Органу управління; – є членом трудового колективу Заповідника.

Відбір кандидатів для включення до складу конкурсної комісії від громадських організацій здійснюється шляхом жеребкування.

Для участі у жеребкуванні громадська організація подає Міністерству культури України до 08 лютого 2017 року лист у довільній формі, підписаний керівником громадської організації, із зазначенням до

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи з позначкою «Документи на конкурс «Кам'яна Могила» надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Гладка Людмила Вікторівна; контактний телефон: (044) 254-42-18; електронна адреса: dksmku@ukr.net.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 23 січня 2017 року та закінчується не пізніше 23 березня 2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією щодо умов праці, з відомостями про матеріально-технічну базу Заповідника та фінансовою звітністю за попередній бюджетний період можливо ознайомитися на офіційному сайті Міністерства культури України (рубрика «Вакансії»).

трьох кандидатів, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії.

До листа додаються: заява, анкета за формами, що додаються, та копії статутних документів. Зазначені документи подаються з позначкою «Кандидатури до складу конкурсної комісії «Кам'яна Могила» (громадські організації)».

Подані пропозиції розглядаються Міністерством протягом 9–10 лютого 2017 року.

Жеребкування буде проведено у приміщенні Міністерства культури України (вул. Івана Франка, 19, м. Київ, каб. 102) 13 лютого 2017 року.

Телефон для довідок: (044) 254-42-18, відповідальна особа – Гладка Людмила Вікторівна, адреса електронної пошти: dksmku@ukr.net.

З текстом Положення про формування складу та організацію роботи конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду керівника державного закладу культури, що належить до сфери управління Міністерства культури України, затвердженого наказом Міністерства культури України від 31 травня 2016 року № 380, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 3 червня 2016 року за № 809/28939, можливо ознайомитись на офіційному сайті Мінкультури.

інформуємо

■ НАУКОВЦІ: У ФОКУСІ – ДОНЕЧЧИНА

Ведучий конференції – Володимир Дєдов

У грудні 2016 року в місті Святогірську на Донеччині відбулася XI наукова конференція «Сібільовські читання».

Її організаторами виступили працівники комунального закладу «Державний історико-архітектурний заповідник у м. Святогірську» – директорка Світлана Шарaban, провідний науковий співробітник Володимир Дєдов, а також намісник Свято-Успенської лаври митрополит Святогірський Арсеній; управління культури і туризму Донецької облдержадміністрації, Донецька обласна організація Національної спілки краєзнавців України (НСКУ), місцева влада.

Робота форуму проходила у чотирьох секціях: «Археологічні дослідження»; «Історичні та пам'яткоохоронні дослідження. Музезнавство»; «Історіографія та джерела», а також «Атрибуція музейних експонатів».

Експерсія по музею Лаври

Учасники конференції ознайомилися з історико-краєзнавчими виданнями, що їх видав Історико-архітектурний заповідник у попередні роки (а це великий доробок!) Автором більшості з них став Володимир Дєдов, багаторічний керівник цього закладу, заслужений працівник культури України, почесний краєзнавець України.

Активну участь у роботі конференції, крім науковців, музейних працівників, освітян, представників церкви, також взяли члени НСКУ із різних міст Донеччини: Віктор Антоненко, Володимир Давиденко, Валерій Романько, Анатолій Шамрай (Слов'янськ); Віктор Іванов (Краматорськ); Ігор Корнацький (Бахмут). Їхні виступи були вислухані з цікавістю, супроводжувалися наочною. За результатами конференції були видані матеріали, що увійшли до збірки «Святогірський альманах 2016», яку кожен учасник конференції отримав безкоштовно.

Спілкування з колегами, експерсія музеєм Святогірської лаври та її просто перебування у такому історичному місці, як Святі Гори, серед прекрасної природи, – все це надовго запам'ятається учасникам зборів. А господарі запрошували приїздити наступного року, тепер на XII «Сібільовські читання», які вже стали традиційними.

Валерій РОМАНЬКО,
голова Донецької обласної організації
Національної спілки краєзнавців України

ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника Національного заповідника «Глухів» 23 січня 2017 року

Міністерство культури України, відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного заповідника «Глухів» (далі – Заповідник) (вул. Шевченка, 30, м. Глухів, Сумська обл., 41400).

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 23 січня 2017 року до 22 лютого 2017 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 23 січня 2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами та презентації запропонованих проектів програм розвитку Заповідника на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;
- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року на-

кладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;
- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;
- копії документів, що посвідчують особу, копії документів про вищу освіту;

ОГОЛОШЕННЯ щодо добору кандидатів від громадських організацій у сфері культури для включення до складу конкурсної комісії з конкурсного добору на посаду генерального директора Національного заповідника «Глухів»

Відповідно до Закону України «Про культуру», Міністерство культури України наказом від 20.01.2017 № 35 оголосило конкурс на посаду генерального директора Національного заповідника «Глухів» (далі – Заповідник).

Керуючись частинами 3 та 6 статті 213 Закону України «Про культуру», Міністерство культури України розпочинає прийом пропозицій від громадських організацій у сфері культури відповідного функціонального спрямування щодо кандидатів для включення до складу конкурсної комісії з конкурсного добору на посаду генерального директора Заповідника.

Членами конкурсної комісії можуть бути:

- незалежні фахівці у сфері культури, публічного або бізнес-адміністрування;

– члени професійних, творчих спілок, об'єднань, асоціацій, організацій у сфері культури, зареєстрованих відповідно до закону;

– члени міжнародних об'єднань, асоціацій, організацій у сфері культури.

Членом конкурсної комісії не може бути особа, яка:

- за рішенням суду визнана недієздатною або її дієздатність обмежена;
- має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькою особою або членом сім'ї учасника конкурсу чи Органу управління;

– є членом трудового колективу Заповідника.

Відбір кандидатів для включення до складу конкурсної комісії від громадських організацій здійснюється шляхом жеребкування.

Для участі у жеребкуванні громадська організація подає Міністерству культури України до 08 лютого 2017 року лист у довільній формі, підписаний керівником громадської організації, із зазначенням до трьох кандидатур, які рекомендуються

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи з позначкою «Документи на конкурс «Глухів» надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Руденко Юлія Леонідівна; контактний телефон: (044) 254-29-49; електронна адреса: dksmku@ukr.net.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 23 січня 2017 року та закінчується не пізніше 23 березня 2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;
- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;
- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією щодо умов праці, з відомостями про матеріально-технічну базу Заповідника та фінансовою звітністю за попередній бюджетний період можливо ознайомитися на офіційному сайті Міністерства культури України (рубрика «Вакансії»).

для включення до складу конкурсної комісії.

До листа додаються: заява, анкета за формами, що додаються, та копії статутних документів. Зазначені документи подаються з позначкою «Кандидатури до складу конкурсної комісії «Глухів» (громадські організації»).

Подані пропозиції розглядаються Міністерством протягом 9–10 лютого 2017 року.

Жеребкування буде проведено в приміщенні Міністерства культури України (вул. Івана Франка, 19, м. Київ, каб. 102) 13 лютого 2017 року.

Телефон для довідок: (044) 254-29-49, відповідальна особа – Руденко Юлія Леонідівна, адреса електронної пошти: dksmku@ukr.net.

З текстом Положення про формування складу та організацію роботи конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду керівника державного закладу культури, що належить до сфери управління Міністерства культури України, затвердженого наказом Міністерства культури України від 31 травня 2016 року № 380, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України з червня 2016 року за № 809/28939, можна ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури.

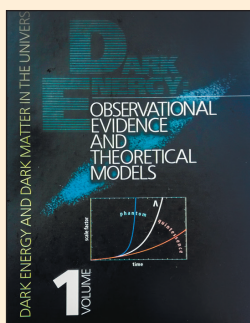
Головний редактор
газети «Культура і життя»
Євген БУКЕТ

ПІСЛЯМОВА

НАЙКРАЩА КНИГА З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ НАУК – УКРАЇНЬСЬКА

Тритомник Dark energy and dark matter in the Universe авторського колективу українських науковців отримав нагороду від Міжнародної академії астрономіки у номінації «Найкраща книга в галузі фундаментальних наук».

У праці вперше зібрані та описані космологічні та астрофізичні спостережувані підстави існування темної енергії і темної матерії, які є визначальними складовими нашого Всесвіту, та описані теоретичні моделі щодо їх фізичної природи.

«Природа як темної матерії, так і темної енергії залишається

невідомою, хоч разом вони становлять 95% середньої густини Всесвіту, решта – відома нам матерія у формі частинок, полів і променів. Тритомник представляє результати багатолітніх досліджень українських астрофізиків та космологів», – цитує «Читомо» її співавтор, директора Астрономічної обсерваторії ЛНУ імені Івана Франка, доктора фізико-математичних наук Богдана Новосядлого.

Монографія «Темна енергія і темна матерія у Всесвіті» побачила світ у 2013–2015 роках у серії «Українська наукова книга іноземною мовою» Видавничого дому «Академперіодика» НАН України. Книжка складається із трьох томів: «Темна енергія: дані спостережень і теоретичні моделі» (2013), «Темна матерія: астрофізичні аспекти проблеми» (2014) і «Темна матерія: спостережувані прояви та експериментальні дослідження» (2015).

Авторський колектив науковців – це: Богдан Новосядлий, Володимир Пелих, Юрій Штанов, Олексій Боярський, Дмитро Якубовський, Олег Жук, Валерій Шульга, Вікторія Цветкова, Валерій Жданов, Олександр Александров, Богдан Гнатик, Олена Павленко, Сергій Сергєєв, Юрій Болотин, Федір Даневич, В'ячеслав Кобичев, Володимир Третяк, Петер Берчик, Яков Павленко, Леонід Пілюгін, Ірина Вавилова, Юрій Бабик.

Любов ЯКИМЧУК

«Обличчя року» від «КіЖ»

Євген БУКЕТ

Уже втретє на початку нового року редакція газети «Культура і життя» визначає особистостей, які стали «Обличчям року», що минув. Люди, які у 2016-ому потрапили на перші шпальти нашої газети, є обличчям не тільки «Культури і життя», а й нової України.

Хочу зазначити, що минулого року наш редакційний колектив робив акцент на знакових для країни подіях: перемога Джамали на «Євробаченні», річниця Холодноярської Республіки, фестиваль «Бандерштат», 100-річчя боїв на горі Лисоні, «Гогольфест», 75-і роковини трагедії Бабиного Яру, третя річниця Євромайдану... Ці та багато інших символічних тем були лейтмотивом окремих номерів газети, які запам'яталися нам і нашим читачам.

Проте немало було й особистостей – обличчя української культури, громадян величної країни, серед яких ми визначили трьох лауреатів нашої щорічної відзнаки «Обличчя року». Ми свідомо, ухвалюючи рішення, не відзначили політиків, іноземців, які не могли не бути топовою темою окремих тижнів. Натомість акцентували вибір на людях, які щоденною працею змінюють нашу країну.

Отже, лауреатами 2016 року стали:
– поетеса Анастасія Дмитрук;
– фотохудожник Юрій Косін;

– волонтер і козак-характерник Іван-Ян Машталір.

Для кожного з них 2016 рік був надзвичайно плідним, хоча випробування, які наразі переживає країна, вносять у життя наших співвітчизників суттєві корективи.

Анастасія Дмитрук – молода українська поетеса, вірші якої стали одним із символів нашого часу. Її громадянська лірика не залишає байдужим нікого. 2016 року Анастасія стала «Киянкою року», «Жінкою III тисячоліття» в категорії «Перспектива», а також отримала Премію Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України. «Культура і життя» розповідала про прем'єру її патріотичної вистави

«Світлом будь», яка після того з успіхом пройшла у багатьох містах нашої держави, а також з нагоди Дня Незалежності подавала ексклюзивну добірку нових патріотичних віршів поетеси.

У квітні 2016-ого виповнилося 30 років із моменту страшною для всього людства техногенної ядерної катастрофи. Із цієї нагоди у приміщенні ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» з успіхом пройшла виставка унікальних фотосвідчень реалій Чорнобильської зони «Летючі кроки голубих дерев...», автором якої є відомий український фотомитець, викладач, мандрівник Юрій Косін. З ім'ям пана Юрія сьогодні у світі асоціюється відображення Чорнобиля у фотомистецтві. Це була перша виставка у видавництві. Роботи потрапили

до нас після американсько-європейського турне і нагадали про чорнобильську експедицію журналу «Пам'ятки України» та постійну її учасницю Ліну Костенко. Упродовж 1989–2008 років у рамках експедиції відбулося понад 100 спеціалізованих та історико-етнографічних поїздок.

Про Івана-Яна Машталіра можна розповідати безконечно. «Людина планети», законодавець козацької моди, фізіотерапіст, член товариства «Червоний хрест», характерник, меценат і волонтер... Цей імпульсний і дуже доброзичливий чоловік намагається бути корисним кожному, хто звертається за допомогою. Так, він за минулий рік став позаштатним фотокореспондентом «Культури і життя». Окрім того, пан Іван має у своєму портфоліо сімдесят ролей у кіно – здебільшого в історичних стрічках про козаків. «Я свого козацького оселення проніс крізь всі світи, – розповідає Ян Машталір. – А зараз я часто буваю на передовій і проповідую практичні знання з тактики й інформаційно-психологічної безпеки особистості. А вже досвід ніщо не замінить»...

Такими є наші лауреати. Більше про них Ви зможете прочитати в архівних номерах газети «Культура і життя» за 2016 рік. А від імені редакції і всього колективу Національного газетно-журнального видавництва я щиро вітаю Анастасію Дмитрук, Юрія Косіна та Івана-Яна Машталіра і бажаю їм натхнення та здійснення всіх задумів у новому році!

Будьте з нами! Читайте «Культуру і життя»!

Газета «Культура і життя»

№ 3-4 (4730-4731), 27 січня 2017 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62
cultandlife@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Юрій ЗУБКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498-23-64;
+38 (097) 111-17-56

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2017

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2017 р.:
1 місяць – 19,22 грн; півріччя – 117,92 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс

60969

ISSN 2519-4429

Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна договірною

